

Mbila Iweme Ya Yeso Khlistu Ilebwa Na

MATEYO

Malizu omasulila zya buku iyi

Mbila Iweme ya Mateyo yulaŵila zya mbila iweme yakuti Yeso ni Mpuzumusyi ula weecilaya; wamene kupitila mwa yeve; Leza ni mweecifwikilisyila vilayo vyeeciŵalaya ŵanthu ŵake.

Mbila Iweme ya Mateyo indandamikiwa paweme cendi. Yuyambila na zya kuvyaluka kwa Yeso; ubatizo na mayezyo ŵake. Nipo soti yutiwuzya zya mlimo woŵilizya na mlimo wosambizya na mlimo wopozya wa Yeso mu Galileya. Pavuli pake, mbila iweme iyi yutiwuzya zya ulwendo wa Yeso wofuma ku Galileya kuya ku Yelusalemu na zya mlungu wosililila wa mazunzyo ŵake na zya imfwa yake ya pa msalaba na zyozyuka kwake kwaakufwa.

Iyi mbila iweme, yuwonesya kuti Yeso ni msambizi mkulu ana nsaka yoyalula Dango ya Leza nosambizya zya Ufumu wa Leza. Masambizyo ŵake anyinji oyaŵiwa pasano, kulingana na mfundo zyake: (1) Maŵilizyo ŵa pa lupili olaŵila zya unkhalo wa ankhacalo ŵa Ufumu wa Kumulu na vyowamilo-cita ankhacalo na uweme wa ankhacalo na zya unkhazi wa ankhacalo ŵa Ufumu wa Kumulu (mutu 5–7); (2) Malango ŵa Yeso kwa asambili ŵake kumi na aŵili (12) pa ulwendo wawo wotumiki (mutu 10); (3) Malinganizyo ŵa Ufumu wa Kumulu (mutu 13); (4) Kusambizya pa zya tanthauzo ya usambili (mutu 18) na (5) Kusambizya pa zya masilililo ŵa nsita ino na zya kuza kwa Ufumu wa Leza (mutu 24–25).

Vyamkati mwa buku iyi

Vikolwe vya Yeso Khlistu na kuvyaluka kwake	1:1—2:23
Uŵilizyo wa Yohane Mbatizi	3:1—12
Ubatizo na mayezyo ŵa Yeso	3:13—4:11
Mlimo wa Yeso mu Galileya	4:12—18:35
Ulwendo wa Yeso wakuya ku Yelusalemu kufuma ku Galileya	19:1—20:34
Sabata yosililila mu Yelusalemu na minzi yapafupi	21:1—27:66
Kuzyuka kwa Yeso nowonekela kwake kwa asambili ŵake	28:1—20

Vikolwe vya Yeso Khlistu

(Luka 3:23–38)

1 ¹Uyu ni mndandanda wa vikolwe vya Yeso Khlistu, enze mbuto ya Davide na Davide enze mbuto ya Abulahamu:

- ² Abulahamu evyala Isaki na Isaki evyala Yakobo. Yakobo evyala Yuda na akwawo.
- ³ Yuda evyala Peleze na Zela mwa Tamala. Peleze evyala Eziloni na Eziloni evyala Lamu.
- ⁴ Lamu evyala Aminadabe na Aminadabe evyala Nasyoni na Nasyoni evyala Salimoni.
- ⁵ Salimoni naye evyala Bowazi mwa Lahabe. Bowazi evyala Obede mwa Lute.
- ⁶ Yese naye evyala Davide, uyo eciza kuwa mfumu.

Davide yeve evyala Solomoni mu mkazi wa Uliya.

- ⁷ Solomoni evyala Lehobowamu na Lehobowamu evyala Abiya. Abiya evyala Asa.
- ⁸ Asa evyala Yosafate na Yosafate evyala Yolamu. Yolamu evyala Uziya.
- ⁹ Uziya evyala Yotamu na Yotamu naye evyala Ahaze. Ahaze evyala Hezekiya.
- ¹⁰ Hezekiya evyala Manase na Manase evyala Amoni. Amoni evyala Yosiya
- ¹¹ na Yosiya evyala Yokoniya na akwawo pa nsita yeeciwiwiwa uzuya ku Babulo.
- ¹² Pa nsita yeeciwiwiwa uzuya kuya ku Babulo, Yokoniya evyala Salatiyele

- na Salatiyele evyala Zelubabeli.
- ¹³ Zelubabeli evyala Abiyudi na Abiyudi evyala Eliyakimu. Eliyakimu evyala Azolo.
- ¹⁴ Azolo evyala Sadoki na Sadoki evyala Akimu. Akimu evyala Eliyudi.
- ¹⁵ Eliyudi evyala Eliyezala na Eliyezala evyala Matano. Matano evyala Yakobo.
- ¹⁶ Yakobo evyala Yosefe, uyo enze mlume wa Maliya, anyina wa Yeso woitiwa kuti Khlistu.

¹⁷Teti maluko wonse awa kuyambila pa Abulahamu kufwikila pa Davide, ni maluko kumi na wane (14). Soti kuyambila pa Davide na peeciwiwiwa uzuya ku Babulo, pepita maluko kumi na wane (14). Kuyambila pala peeciwiwiwa uzuya kuya ku Babulo na nsita yeecizilamo Mesiya, awa ni maluko kumi na wane (14).

Kuvaluka kwa Yeso Khlistu

(Luka 2:1–7)

¹⁸Kuvaluka kwa Yeso kwenze teti: Anyina wa Yeso ekolowekewa na Yosefe. Nipo peenze akaliye kulowana, Maliya ewonekela na vumo ya mwa Mzimu Mtuwa. ¹⁹Apo Yosefe akalingilile zyomsuzula Maliya, Yosefe pakuwa wolungama, aliye kupangwa kumpuvya pa winji. Teti epanga nzelu yakuti amsuzulile kunsei. ²⁰Peenze kulingilila zya ici, malaika wa Asukulu emzila ku maloto nakuti, “Yosefe mwana wa Davide, usayopa kumtenga Maliya, cikomo vumo yaalinalo ni ya mwa Mzimu Mtuwa. ²¹Naye aze apape Mwana mwanalume noteyewa zina yake Yeso, cikomo yeve aze apuzumusye wanthu wake ku viipa vyawo.”

²²Ivi vyonse vicitika kuti malizu weecilawila Asukulu kupitila mwa alosya afwikilisiye wakuti, ²³“Cisungu cize cimite novyala Mwana mwanalume. Yeve aze aitiwe Manuwelo,” (niye kuyalula kuti, ‘Leza ali nase.’)

²⁴Nipo akawuke m'tulo Yosefe, ecita vyeeciwiwiwa na Malaika wa Asukulu, emtola Maliya kuwa mkazi wake. ²⁵Sembe Yosefe

aliye kunkhala malo wâmo na Maliya. Lomba akavyaluke Mwana, emteya zina yakuti Yeso.

Nthandala iwatangulila (2:9–10)

Amano wâ ku matulilo wâ zuwâ

2 ¹Yeso evyalukila mu mzinda wa Betelehemu m'calo ca Yudeya. Enze mfumu pa nsita ila ni Helodi. Nipo amano wâ ku matulilo wâ zuwâ eciza ku Yelusalemu. ²Nipo wêve ekonsya kuti, “Ali kuni uyo Mwana wavyaluka

kuwâ mfumu ya Ayuda? Pakuti tiwona nthandala yake kufumila ku matulilo wâ zuwâ, nase taza kumlambila.”

³Mfumu Helodi akamvwe ivi, aliye kutemwa pamo na wonse wâ mu Yelusalemu. ⁴Aka walonganyike pamo, akulu wâ ansembe na asambizi wâ Dango, ewakonsya wêve ni kuni kwaati avyalukile Mesiya.

⁵Nawo wemyasuka wêciti, “M'Betelehemu wa Yudeya, cikomo kwilembewa na mlosya kuti,

⁶‘We Betelehemu wa calo ca Yudeya, niwe mtontho ngako pakati pa mizinda ya Yudeya, cikomo kufumila mwako ize ifume Mfumu iti ize iwete mkusi wa Izraeli.’”

⁷Pamene apo Helodi ewaita kunsei awo amano no wakonsya ni nsita yanji iiwonekelapo nthandala ila. ⁸Powatuma ku Betelehemu eciti, “Nkhoyani ku Betelehemu mkakasakile kamwana kanalume, nipo mkakapeza muze mniwuzye, nane nikakalambile.”

⁹Nawo akamvwe ivi, epitilizya na ulwendo wawo, nipo iwa-wonekela soti nthandala ila yeeciwona ku matulilo wâ zuwâ, nayo iwatangulila nopanama pamulu apo pikenze kamwana. ¹⁰Nawo akaiwone nthandala, etemwa na cinthemwa copulamo. ¹¹Akalo wem'ng'anda ekawona kamwana na Maliya anyina, ekafukamila

nokalambila. Teti evungulula mphango zyawo, nipo ekatulila mitulo: golide na lubani na mulo.

¹²Nga ni mweeci wâ acenjezyela Leza m'maloto, powelela kwawo epitila njila imbi, osati kwa Helodi.

Owutukila ku Igupto

¹³Akafumeko amano wâla, malaika wa Asukulu emuwonekela Yosefe m'maloto eciti, “Ula kamwana na anyina muwutukile ku Igupto mkankhale kwamene kula mpaka pa nsita yaniti nize nikuwuzye, cikomo Helodi aze akasakile kamwana aka kuti akapaye.”

¹⁴Akawuke Yosefe, ekawula kamwana na anyina usiku wamene ula nakuya ku Igupto. ¹⁵Nipo enkhala kwamene kula mpaka pansita yeecifwa Helodi. Ivi vicitika kulingana na malizu wêecila wila Leza kupitila mwa mlosya kuti, “Nimuita mwana wangu kufumila mu Igupto.”

Malucece opaiwa

¹⁶Helodi peeciwona kuti amano wâ ku matulilo wâ zuwâ wâla empusika, ecipya mtima. Teti etuma manjoli-njoli ku Betelehemu kuya kupaya malucece analume wonse avilimika viwili nakuza pansi.

¹⁷Nipo vifwikilisiyiwa vyeecila wila mlosya Yelemiya kuti,

¹⁸“Mu Lama mumvwika muwila wa malilo, kundandawula kukulu, Lakelo olila wana wâke, okana kumyalalikiwa, cikomo wana wâke wâfwa.”

Ofuma ku Igupto

¹⁹Akafwe Helodi, malaika wa Leza eciza kwa Yosefe m'maloto mu Igupto. ²⁰Nipo eciti, “Wula mwana na anyina uye nawo ku calo ca Izraeli cikomo wâla wênze kupangwa kumpaya mwana, wêcifwa.” ²¹Yosefe ewula mwana na anyina kuya nawo ku calo ca Izraeli.

²²Akamvwe kuti Alikelayo epyana Helodi awisi kuwâ mfumu ya Yudeya, ecimvwa mwezo kuwelelako. Lomba Leza emzila m'maloto nomcenjezya kuti, “Ima uye ku calo ca Galileya.” ²³Enkhala m'munzi

Popepetela (3:12)

wa Nazaleti kuti malizu enene-wa na alosya akuti, “Aze aitiwe Mnazalayo,” afwikilisiyiwe.

Uwilizizi wa Yohane Mbatizi

(Maliko 1:1–8; Luka 3:1–18;
Yohane 1:19–28)

3 ¹M'amasiku wala eciza Yohane Mbatizi noyamba kuwiliziza m'malambo wa Yudeya kuti, ²“Yalukani mitima cikomo Ufumu wa Kumulu wa-

palamila.” ³Uyu ni weecinena zya yeve mlosya Yesaya kuti,

“Lizu ya wokuwa m'malambo,
wamyani njila ya Asukulu,
lungamikani misewo yake.”

⁴Yohane enze kuvwala vyovwala vya usako wa ngamila na lamba wa mkupo mu luwunda. Vyakulya vyake vyenze zombe na uci wa m'sanga. ⁵Wanthu wa ku citwa ca Yudeya na wa ku mzinda wa Yelusalemu na wa ku vitwa viyakine vyozunguluka Kamana ka Yolodani, wenze kuya kwake. ⁶Wenze kukundulula viipa vyawo, nipo ewabatiza mu Kamana ka Yolodani.

⁷Nipo Yohane akawone Afalisayo na Asaduki anyinji akuza kwake kuti abatiziwe, eciti kwawo, “Mwe wana wa njoka! Niwani ekucenjezyani kuwutuka ukali ukuza? ⁸Twalani vitwalo vuyuwonesya kuyaluka mitima. ⁹Nipo msalilawilila kuti Abulahamu ni cikolwe casu, cikomo Leza ana vizo vyosangusya mawe kuwa wana wa Abulahamu. ¹⁰Teti katemo kawikiwilatu pa nsinde ya vimiti. Tetyo cimuti ciliconse cisatwala vitwalo viweme citendewe nopozewa pa mulilo. ¹¹Newo numbatizani na manzi kuwonesya kuti mwayaluka mitima. Sembe uyo onipula, unisawamila newo kuimya nkhawilo zyake, akuza pavuli pangu. Yeve aze ambatize-ni na Mzimu Mtuwa na mulilo. ¹²Luwango yake ili m'manja mwake, apyelepo popepetela, nolongela mapila m'nthumba yake; sembe makwi aze awasyoke na mulilo usazima.”

2:23 Maliko 1:24; Luka 2:39; Yohane 1:45 3:2 Mateyo 4:17; Maliko 1:15
3:3 Yesaya 40:3 3:4 2 Mafumu 1:8 3:7 Mateyo 12:34; 23:33 3:9 Yohane 8:33
3:10 Mateyo 7:19

Yeso obatiziwa

(Maliko 1:9–11; Luka 3:21–22)

¹³Pa nsita ila, Yeso efuma ku Galileya kuya kwa Yohane ku Kamana ka Yolodani kuti akabatiziwe na Yohane. ¹⁴Lomba Yohane esaka kumkanila eciti, “Nuwamila kubatiziwa na mwewo, mzilanjiki kwangu?”

¹⁵Yeso poyasuka eciti, “Naciwe tetyo kwalomba kuti cilungamo conse cikwanilisiyiwe.” Pamene apo emzomezya.

¹⁶Apo Yeso akabatiziwe, peenze kufuma tyala m'manzi, Kumulu kwizulika, naye ewona Mzimu wa Leza osika nga ni nkhunda nonkhala pali yeve. ¹⁷Nipo lizu ifuma Kumulu iciti, “Uyu ni Mwana wangu wotemweka, unutemwa naye.”

Yeso oyezyewa

(Maliko 1:12–13; Luka 4:1–13)

4 ¹Tetyo, Mzimu Mtuwa etangulila Yeso m'malambo kuyoyezyewa na Muwepeki. ²Yeso ecimvwa njala pavuli politana kulya masiku makumi wane (40).^a ³Nipo Muwepeki eciza kwa Yeso eciti, “Kano niwe Mwana wa Leza sangusya mawe awa kuti awe mitanda.” ⁴Yeso eyasuka eciti, “Kwilembewa, ‘Munthu saanga we na moyo na cakulya tyala, sembe na malizu ofumila m'kamwa mwa Leza.’”

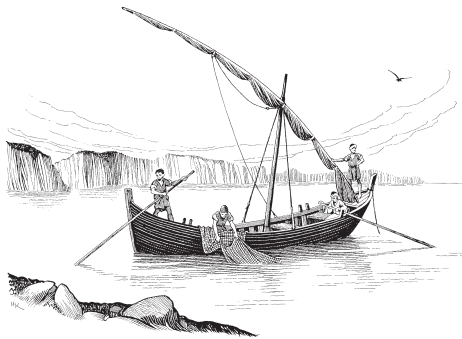
⁵Soti Muwepeki emtwala Yeso ku Yelusalemu, mzinda wozila, nomuwika pa kumbwe wa Cipupilo. ⁶Enena naye eciti, “Kano niwe Mwana wa Leza, ulipoze panshi, cikomo kwilembewa kuti, ‘Leza akatume amalaika wake kuza kukutembetela, kuti mendo wanu asacenekewa na mawe.’”

⁷Yeso eyasuka eciti, “Kwilembewa kuti, ‘Usamuyezya Asukulu Leza wako.’”

⁸Soti Muwepeki eciza naye pamulu pa lupili itali cendi nomuwonesya maufumu wonse wa pacalo capansi na mphango zyawo zyonse. ⁹Nipo Muwepeki eciti kuli yeve, “Vyonse ivi nikupe kano ulipoze panshi nonilambila.”

a 4:2 Politana kulya masiku makumi wane (40): Cuyalula kuti usiku na m'zuwa (lolani pa Ekisodo 24:18).

3:17 Genezesi 22:2; Masalimo 2:7; Yesaya 42:1; Mateyo 12:18; 17:5; Maliko 1:11; Luka 9:35
4:1 Aheblayo 2:18; 4:15 4:4 Detolonomo 8:3 4:6 Masalimo 91:11–12
4:7 Detolonomo 6:16

Okasya masaŵi (4:18)

¹⁰Yeso emyasuka eciti, “Fuma apa, wewo Satana! Cikomo kwilembewa kuti, ‘Womlambila Asukulu Leza wako nomtumikila.’” ¹¹Tetyo Muŵepeki emsiya Yeso, na amalaika eciza nomtumikila.

Yeso oyamba mlimo wake mu Galileya

(Maliko 1:14–15; Luka 4:14–15)

¹²Yeso peecimvwa kuti Yohane ali m'kamboli-mboli, efuma nakuya ku Galileya. ¹³Naye efuma mu mzinda wa Nazaleti nakuya kunkhala ku Kapelenaumi pafupi na citenga m'calo ca pakati pa Zebuloni na Nafutali. ¹⁴Ici cenze teti kuti Malembo afwikilisiyiwe ŵeecilaŵila mlosya Yesaya kuti,

¹⁵“Calo ca Zebuloni na Nafutali, m'njila ya ku citenga kusilya ila ya Yolodani, Galileya wa Amitundu.

¹⁶Ŵanthu ŵenze kunkhala mu mfinzi, awona kuŵala kukulu.

Awo ŵenze kunkhala m'cimfule ca imfwa, kuŵala kwaŵazila.”

¹⁷Kuyambila pamene pala, Yeso eyamba kuŵilizya kuti, “Yalukani mitima cikomo Ufumu wa Kumulu wapalamila.”

Yeso oita asambili ŵake woyamba

(Maliko 1:16–20; Luka 5:1–11)

¹⁸Apo Yeso peenze kuyenda m'mbali mwa Citenga ca Galileya, ewona Simoni woitiwa kuti Petulo na Ndeleya mkwawo. Ŵeve ŵenze kupoza vilepa vyawo pa citenga cikomo mlimo wawo wenze wopaya masaŵi. ¹⁹Yeso eciti kwawo, “Nikonkheni, nane nimcisiyeni okasya ŵanthu.” ²⁰Tetyo nsita yamene ila, ŵesiya vilepa vyawo nomkonkha.

²¹Peenze kuyenda, ewona soti ŵanthu aŵili pokwawo Yakobe na Yohane ŵana ŵa Zebediya; enze mu wato pamo na ausuwawo,

owamya vilepa, nipo eŵaita. ²²Nsita yamene ila, ŵeve ŵesiya wato pamo na ausuwawo, nomkonkha Yeso.

Yeso osambizya, noŵilizya nopozya

(Luka 6:17–19)

²³Yeso eciya nozengulukuka mu mzinda wa Galileya, kusambizya noŵilizya mbila iweme ya Ufumu m'mang'anda ŵa malombelo, nopozya malwele wonse na kulenda konse mu ŵanthu. ²⁴Teti mbili yake iwanda m'calo conse ca Siliya, nipo emletela wonse ŵenze na malwele, aviŵanda, anjili-njili na amanjenje, naye eŵapozya wonse. ²⁵Nipo mawumba a ŵanthu ofumila ku Galileya na ku Dekapoli^b na Yelusalemu na Yudeya na kusilya imbi ya Yolodani, emkonkha.

Yeso oŵilizya pa lupili

(Mateyo 5:1–7:29)

5 ¹Yeso peeciwona liwumba ya ŵanthu, ekwela pa lupili ila nonkhala pansu, asambili ŵake emzila. ²Nipo eyamba kwaa-sambizya eciti:

Syuko lendi

(Luka 6:20–23)

³“Ana syuko awo ozingwa mu mzimu, cikomo Ufumu wa Kumulu ni wawo.

⁴“Ana syuko awo olila pakuti ŵeve akamyalalikiwe.

⁵“Ana syuko awo olicefya cikomo akapyane calo capansi.

⁶“Ana syuko awo akumvwa njala na njota yosakila cilungamo, cikomo ŵeve akakutisiyiwe.

⁷“Ana syuko awo ali na lusungu, cikomo ŵeve akapewe lusungu.

⁸“Ana syuko awo atuŵa mtima, cikomo ŵeve akamuwone Leza.

⁹“Ana syuko awo oleta mtendele,

b 4:25 Dekapoli: Niye kuti Mizinda Kumi.

cikomo wêve akaitiwe wana wa Leza.

¹⁰ “Ana syuko awo otamanisiwa cikomo colungama, cikomo wawo ukaŵe Ufumu wa Kumulu.

¹¹ “Muna syuko mwewo akamtukanani nomtamananyi, nomuŵe-pezyani, cikomo ca newo. ¹² Temwani notemwelela kwenekanthu pakuti cilambu canu ni cikulu Kumulu, tetila eŵazunzya alosya wala wakale.

Munyu na kuwala

(Maliko 9:50; Luka 14:34–35)

¹³ “Mwewo nimwe munyu wa calo capansi; kano munyu wa-sukuluka, ungakondesye syani soti? Niye kuti wasila mlimo tetyo kwake nikutayiwa kunja, na wanthu owunyanthapo.

¹⁴ “Mwewo nimwe kuwala kwa calo capansi. Mzinda womangiwa pa lupili, suwungafisiwe. ¹⁵ Paliye munthu angayasye nyale yake novwinikilapo citundu, sembe oiika pa cikalo cake kuti m'ng'anda monse muwale. ¹⁶ Tetyo namwe kuwala kwanu nakuwâlile wanthu, kuti awone milimo yanu iweme, nomlumba Ausuwanu ali Kumulu.

Kusambizya zya Dango

¹⁷ “Newo niliye kuza kuceneka Dango ya Mose, kano masambizyo wâ alosya, sembe kuwafwikilisa. ¹⁸ Leze-leze numuwuziyani, vyonse vilembewa mu Dango, cukanga kalilembo kanyandi sikati kafumyiwepo mpaka vinthu vyonse vikasile. ^c ¹⁹ Tetyo aliwonse opwazyâ tetulo, cukanga itontho ya mu Dango nosambizya wambi kucita tetyo, akacisiyiw mnyandi mu Ufumu wa Kumulu. Sembe uyo osambizya vyendi vya mu Dango akaŵe mkulu mu ufumu wa Kumulu. ²⁰ Numuwuziyani kuti cilungamo canu cikakana kupula ca asambizi wâ Dango na Afali-sayo, simuti mkaloŵe mu Ufumu wa Kumulu, pekapatontho.

Kusambizya pa zya ukali

²¹ “Mwicimvwa kuti kwinenewa kwa wala amacezo, ‘Usati wopaya, aliwonse opaya aze apewe mlandu.’ ²² Lomba numuwuziyani, aliwonse

c 5:18 Vinthu vyonse vikasile: Kano kuti visambizyo vyonse vikafwikilisiye.

5:10 1 Petulo 3:14 5:11 1 Petulo 4:14 5:12 2 Mbili 36:16; Macitilo 7:52

5:13 Maliko 9:50; Luka 14:34–35 5:14 Yohane 8:12; 9:5

5:15 Maliko 4:21; Luka 8:16; 11:33 5:16 1 Petulo 2:12 5:18 Luka 16:17

5:21 Ekisodo 20:13; Detolonomo 5:17

otinkha mkwawo aze apewe mlandu na uyo akuti, ‘We cipuwa we,’ ku mkwawo, aze atwaliwe ku nsaka yopinguzi. Kano unena mkwanu, uze upozewe m'ng'anjo ya mulilo. ²³ Kano wewo potwala mtulo wako popupila nsembe wakumbuka kuti mnansi wako ali na kanthu ku mtima na wewo, ²⁴ siya mtulo wako pala, nakuya ku mnansi wako mkayanzyane; tetyo nipati uze nopupa nsembe yako.

²⁵ “Puvya kuyanzyana na ula uwiponthela nsita ikaliye kufwika yakuya ku nsaka, cikomo angakutwale kwa cipingula na cipingula ku manjoli-njoli, nawo angakupoze m'kamboli-mboli. ²⁶ Leze-leze nukuwuzya, suwungafume m'kamboli-mboli mpaka ulipile ndalama yosililila pa zila ziwipinguliwa.

Kusambizya pa zya ucende

²⁷ “Mwicimvwa kuti kwinenewa kuti, ‘Usacita ucende.’ ²⁸ Kano ulesya mwanakazi komkumbwila, niye kuti wacita naye ucende mu mtima mwako. ²⁹ Kano liso yako ya ku kwanja kwendi yukuponthesya, ikolowole noitaya. Pakuti ni cipepu kutaya cizo cimo ca muwili wako kupula kuti muwili wako wonse ukapozewe m'Gehena. ³⁰ Kano kwanja kwako kwendi kukuponthesya, nakutendewe nopozewa! Ni cipepu kutaya cizo cimo kupula kuti muwili wako wonse ukapozewe m'Gehena.

Zya msuzulo

(Mateyo 19:9; Maliko 10:11–12; Luka 16:18)

³¹ “Kwinenewa soti kuti, ‘Aliwonse omsuzula mkazi wake amupe cikalata ca umbeta.’ ³² Lomba numuwuziyani; aliwonse omsuzula mkazi wake pa cikomo ciliconse osati ca ucende, omcitisya ucende; na uyo omtenga mwanakazi ula ocita ucende.

Zyolapizya

³³ “Kwinenewa kwa wala amacezo kuti, ‘Usavilwa kufwikilisa cilayo cako, sembe cifwikilise kwa Leza.’ ³⁴ Lomba nunena namwe, pocita cilayo cako, usalapizya pekapatontho; usatomola Kumulu pakuti ni cilimba ca Leza, ³⁵ kano kutomola msili pakuti Leza ni

5:27 Ekisodo 20:14; Detolonomo 5:18 5:29 Mateyo 18:9; Maliko 9:47

5:30 Mateyo 18:8; Maliko 9:43 5:31 Detolonomo 24:1–4; Mateyo 19:7; Maliko 10:4

5:32 Mateyo 19:9; Maliko 10:11–12; Luka 16:18; 1 Akolinto 7:10–11

5:33 Levitiko 19:12; Nyumeli 30:2; Detolonomo 23:21

5:34 Yakobe 5:12; Yesaya 66:1; Mateyo 23:22

paakusamizya mendo w̄ake. Soti usalapizya cukanga Yelusalemu, cikomo ni mzinda wa Mfumu Ikulu. ³⁶Msalapizya cukanga mutu wanu cikomo mwewo simngatuvye sisi yeka imo ya kumutu kwanu kano kuififya bii! ³⁷Teti, kuyasuka kwanu kwakuw̄a kuti, ‘Inde,’ kano kuti, ‘Yayi.’ Pakuti ciliconse coyangiziywapo, cufumila kwa Nyaluw̄ifya.

Zyowezyela ciipa

(Luka 6:29–30)

³⁸“Mwicimvwa kuti kwinenewa kuti, ‘Kano munthu wakutula liso, nawe umtule liso, soti kano wakungula lino, nawe umngule lino.’ ³⁹Sembe numuwuziyani kuti msakangana na munthu muipa. Teti kano munthu wakunyata lupi ku mbovu ya ku kwanja kwendi, umupe na ya kumanzyele soti. ⁴⁰Kano munthu opangwa kukupa mlandu, nakuti apoke malaya w̄ako, umupe soti na mkhanjo wako. ⁴¹Kano linjoli-njoli yakupatikizya kunyamula ciya cake msinzo umo, uyende soti misinzo iw̄ili. ⁴²Kano umbi wakusenga kanthu, umupe na uyo opangwa kuzyamika kanthu kwako, usamtana.

Kutemwa alwani

(Luka 6:27–28, 32–36)

⁴³“Mwicimvwa kuti kwinenewa kuti, ‘Womtemwa mwanansi wako nomtinkha ula okutinkha.’ ⁴⁴Sembe newo numuwuziyani kuti temwani alwani w̄anu nowasengela awo omzunzyani, ⁴⁵kuti muw̄e w̄ana w̄a Leza, Ausuwanu wa Kumulu. Yeve ow̄alisya zuw̄a yake pa aipa na aweme, nolokwesya mvula soti pa olungama na pa osalungama kumo. ⁴⁶Kano mutemwa w̄ala otemwani mwewo, cilambu canu ni cosyani? Kansi na w̄ala okhomesya msonkho, nthocita tetila? ⁴⁷Kano mwewo mkupa moni anansi w̄eka, nicinji cumucita kupula w̄anthu akunja? Cukanga w̄eve ocita tetila. ⁴⁸Iw̄ani w̄angwilo nga ni mwaa-lili wangwilo Ausuwanu wa Kumulu.

Zya vyawanzi

6 ¹“Wonani kuti pamucita viweme pamenso pa w̄anthu kuti sumucita moliwonesyela, kano mwakucita tetyo, muliye

5:35 Yesaya 66:1; Masalimo 48:2

5:38 Ekisodo 21:24; Levitiko 24:20; Detolonomo 19:21 5:43 Levitiko 19:18

5:48 Levitiko 19:2; Detolonomo 18:13

cilambu ciliconse kwa Leza Ausuwanu wa kumulu. ²Pamkupa vyawanzi kwa osow̄elwa, msalizya lupenga nga ni mwaakucitila w̄ala olipazya m'mang'anda w̄a malombelo na m'misewo kuti aw̄e na mtupo ku w̄anthu. Leze-leze numuwuziyani, apokelatu cilambu cawo. ³Kano mkupa vyawanzi ku osow̄elwa, kwanja kwanu kwa manzyele kusaziw̄a cikwacita kwanja kwendi, ⁴kuti vyawanzi vyanu viw̄e vya kunsei. Nipo W̄ata uyo owona vya kunsei aze ampeni cilambu.

Zya malombelo

(Luka 11:2–4)

⁵“Pamulomba, msaw̄a nga ni w̄ala olipazya opangwa kulomba copanama m'mang'anda w̄a malombelo na mu misewo kuti aw̄a-wone w̄anthu. Leze-leze numuwuziyani, apokelatu cilambu cawo conse. ⁶Sembe mkapangwa kulomba, low̄ani m'cipinda canu nozalako, nolomba kwa Ausuwanu wosawoneka. Na Ausuwanu owona vya kunsei vyonse ampeni cilambu.

⁷“Pamulomba, msapasya vyolaw̄ila viliye phindu nga ni mwaakucitila akunja, pakuti w̄eve olinga kuti aw̄amvwe akapasya vyolaw̄ila. ⁸Teti msaw̄a nga ni w̄eve; cikomo Asukulu oziw̄ilatu vyumsow̄ani pamkaliye nolomba kumo.

⁹“Teti mkapangwa kulomba muwonena kuti,

‘Ausuwasu muli Kumulu,
zina yanu nailemekezyewe.

¹⁰Ufumu wanu nauze,
kupangwa kwanu nakucitiwe;
nga ni Kumulu tetila na pansu pano.

¹¹Mtipe lelo cakulya casu ca nsiku.

¹²Mtilekelele viipa vyasu,
nga ni mtuw̄alekelelela otiponthela.

¹³Msatiwulila m'mayezyo,
sembe mtipuzumusye ku viipa.’^d

¹⁴“Kano mwaakuw̄alekelelela omponthelani, tetyo na Ausuwanu wa Kumulu awomlekelelani. ¹⁵Kano simuw̄alekelelela awo

d 6:13 Mabuku w̄ambi w̄akale olaw̄ila kuti, *Pakuti ufumu, vizo na mcinzi ni vyanu maw̄elo. Ame.*

6:1 Mateyo 23:5 6:5 Luka 18:10–14

omponthelani, namwe kumo Asuwanu wa Kumulu saati aze akulekeleleni namwe viipa vyanu.

Zya kulitana kulya

¹⁶“Kano mulitana kulya, msalangizya cinso condandawula nga ni mwaakucitila olipazya: cikomo wêve owonesya vinso vyawo vyondandawula ku wânthu ninga awonekele kuti olitana kulya. Leze-leze numuwuziyani, wêve apokelatu cilambu cawo. ¹⁷Sembe pamulitana kulya, sambani kumenso nopwasika mafuta kumutu, ¹⁸tetyo wânthu asaziwâ kuti mulitana kulya, sembe Asuwanu wêka asawoneka na menso ni oziwâ, nipo Asuwanu owona vya kunsei aze ampeni cilambu.

Mphango zya Kumulu

(Luka 12:33–34)

¹⁹“Msasungizya mphango zyanu pa calo cino capansi pazulyewa na tukanzele-nzele, noifyiwa na nguwe, soti noiwiwa na apomphwe. ²⁰Teti sungiziyani mphango zyanu Kumulu kwaasafwika akanzele-nzele kano nguwe noziceneka, kano kwaangakane kufwika apomphwe noiwâ. ²¹Pakuti kuli mphango zyako, na mtima wako ni kuwukuwâ soti.

Msaniko wa muwili

(Luka 11:34–36)

²²“Msaniko wa muwili ni menso; tetyo kano menso ni wamsuma, ni kuti muwili uzula na kuwâla. ²³Lomba kano menso wako saali paweme, ni kuti muwili wako wonse ukuwâ m'mfinzi. Teti, kano kuwâla kuli mwako ni mfinzi, mfinzi iyi ni ikulu cendi.

Kutumikila asukulu awili

(Luka 16:13; 12:22–31)

²⁴“Paliye munthu angatumikile Asukulu awili pa nsita imo. Cikomo angatemwe umo notinkha umbi, kano kucinzika umo nopelula umbi. Suwungatumikile Leza na mphango.

²⁵“Numuwuziyani, msacita thupwe na moyo wanu kuti mumwe cinji kano mulyenji; kano muwili wanu uvwalenji. Kansi moyo wanu suwupula vyakulya, na muwili wanu kupula vyovwala?

²⁶Wonani tuni twa m'lulezi, situkomela kano kuwezya kano kungunga m'nthumba. Sembe Wata wâ Kumulu otupa vyakulya; Lomba mwewo, simwe wopulamo kwenekanthu? ²⁷Niwani wa mwewo akacita thupwe angayangizyepo kansita pa moyo wake? ^e

²⁸“Cikomo ni cinji mucita thupwe pa vyovwala? Wonani maluwa wâ m'sanga mwaakukulila, sokata mlimo uliwonse kano kulitila nyula. ²⁹Sembe numuwuziyani kuti, cukanga Mfumu Solomoni aliye kuvwalapo nga ni awa pofumu wake wonse. ³⁰Kano Leza owuvwalika uzu wa m'sanga, uwapo lelo, mailo nosyokewa lupya, kansi saangakumeko kumvwalikani kopulamo mwewo? Mwewo mwaatontho cicetekelo!

³¹“Tetyo msacita thupwe kuti, ‘Tilyenji?’ Kano ‘Timwenji?’ Kano ‘Tivwalenji?’ ³²(Cikomo akunja nawo ovisaka-saka ivi vyonse.) Sembe Asuwanu wa Kumulu oziwilatu kuti vyonse ivi muvipangwa. ³³Nthange msake-sake Ufumu wake na cilungamo cake, nipo ivi vyonse vipewe kwanu. ³⁴Msacita thupwe na siku ya mailo, cikomo siku ya mailo yakulicitila thupwe yeka. Siku iliyonse ina mazunzyo wâke okwanila.

Zyopingula wambi

(Luka 6:37–38, 41–42)

7 ¹“Msapingula wambi cikomo namwe mngapinguliwe. ²Pakuti upinguzi umupingula nawo wambi, namwe ni wanti mkaapinguliwe nawo. Na mlingo umulinga nawo wambi, namwe kumo niuti akamlingilemoni. ³Kansi uwona syani kambandu kali mu liso ya mkwanu, nosalingilila zya cimlando cili mu liso yako? ⁴Kansi ungawuzye syani mkwanu kuti, ‘Wela nikufumye kambandu kali mu liso yako,’ pamene cimlando cili mu liso yako? ⁵Wewo olipazya, nthange ufumye cimlando cili mu liso yako, ninga uwone paweme nofumya kambandu kali mu liso ya mkwanu.

⁶“Msapozela imbwa ivyo vili vyoziwa, kano kupozela nkhumba vyacitema; pakuti zingaingokandapo tyala, pavuli pake zingakuyalukileni nompazulani.

^e 6:27 *Angayangizyepo kansita pa moyo wake*: Kano kuti angayangizyeko msinkhu wake.

Mphesya (7:16)

Zyosenga

(Luka 11:9–13)

⁷“Sengani, ninga cipewe kwanu; sakani, ninga mupeze; odilani, ninga cizuliwe kwanu. ⁸Pakuti opewa ni ula osenga na opeza ni ula osaka na kwa ula owodila, ni ozuliwila. ⁹Kansi niwani pali mwewo, kano mwana wake akamsenga mtanda angamupe liwe? ¹⁰Kano akasenga sawi angamupe njoka? ¹¹Kano mwewo mwaipa, mziwa ciweme cowamila kuwapa wana wanu, nga Asukulu wanu wa Kumulu, alekelenji kuwapa viweme wala omsenga!

¹²“Tetyo mkalikonse mocita viweme kwayanu nga ni mmpa-

ngwila kuti weve amcitileni mwewo. Paici, ni polundikiwa Dango ya Mose na Alosya.

Mulyango wopatikizya

(Luka 13:24)

¹³“Lowelani pa mlyango wopatikizya, cikomo mlyango ukuya kukucenekeka ni ukulu, soti na msewo wake niwotambalala, nipo anyinji ni waakupitamo. ¹⁴Lomba mlyango ukuya ku moyo ni utontho na njila yake niyopatikizya, nakuti owupeza ni opendeka.

Cimuti na vitwalo vyake

(Luka 6:43–44)

¹⁵“Iwani menso na alosya olipazya. Weve akuza kwanu nga ni mbelele, sembe mkati mwawo, ni mimbulu yolusa. ¹⁶Mwaakuwaziwa cikomo ca vitwalo vyawo. Kansi ungacele mphesya mu cimuti ca nthuwetuwe, kano ciku pa cinthungulu? ¹⁷Tetyo cimuti ciweme cutwala vitwalo viweme, na cimuti ciipa vitwalo viipa.

¹⁸Cimuti ciweme sicingatwale vitwalo viipa, kano ciipa kutwala viweme. ¹⁹Cimuti cisatwala vitwalo viweme cutendewa nopoze-wa pa mulilo. ²⁰Mumngaziwile cimuti pa vitwalo vyake, tetyo mwaakuwaziwa pa milimo yawo.

Sinumziwani

(Luka 13:25–27)

²¹“Siwonse akuti ‘Asukulu, Asukulu,’ wati akalowe mu Ufumu wa Kumulu, sembe wala tyala ocita cipangwilo ca Wata wa Kumulu niwo. ²²Pa Siku ya Cipingulo, anyinji aze anene kwangu kuti, ‘Asukulu, Asukulu, sitenze kuwilizya pa zina yanu kansi? Na pa zina yanu soti, sitenze kufumya viwanda, nocita vyoziwisya vinyinji?’ ²³Tetyo nane nize niti kwawo, ‘Sinumziwani, fumaponi apa mwewo anyalufwimbi!’

Awili omanga mang’anda

(Luka 6:47–49)

²⁴“Aliwonse akumvwa malizu wangu nowacita, nimlinganizye na munthu wamano emanga ng’anda yake pa luwambe. ²⁵Ikalokwe mvula ikulu, zamba iciza na cinkhuka cikunthila pa ng’anda ila, sembe iliye kusung’unzyika, cikomo imangiwa pa luwambe. ²⁶Na uyo akumvwa malizu wangu nosawacita, nimlinganizye na munthu wopusa emanga ng’anda yake pa kafuce. ²⁷Teti piilokwa mvula ikulu, zamba iciza na cinkhuka cikunthila pa ng’anda ila, nayo ipona, nipo kupona kwake kwenze kukulu cendi!”

Nsaka ya Yeso

²⁸Yeso akasilizye kuwilizya malizu awa, mawumba wezizwa na mweenze kusambizya, ²⁹cikomo enze kusambizya na nsaka, osati nga ni asambizi wa Dango ya Mose.

Yeso opozya wamanzonzo

(Maliko 1:40–45; Luka 5:12–16)

8 ¹Yeso akasike pa lupili, mawumba ya wanthu emkonkha. ²Mwanalume wamanzonzo eciza kwake nopona m'nkonde mwake nakuti, “Asukulu, kano mupangwa munganipozye.”^f

³Naye Yeso etambikizya kwanja kwake nomkumya nipo eciti, “Nupangwa, pola!” Nipo pa nsita yamene ila epola. ⁴Naye emcenjezya kuti, “Usawuzya munthu aliwonse, lomba nkhoza ukalilangizye ku wansembe nopupa nsembe nga ni mweecipingu-lila Mose kuwa unthoni kwawo.”

Yeso opozya muzya wa kentuliyo

(Luka 7:1–10)

⁵Yeso akaloŵe mu Kapelenaumi, kentuliyo^g eciza nompapatila eciti, ⁶“Asukulu, muzya wangu alilele m'ng'anda womyalala vizo notamana kwenekanthu.”

⁷Yeso emuwuzya kuti, “Nize nimpozye.”

⁸Naye kentuliyo ula emyasuka eciti, “Asukulu, sinuwamila ne-wo kuti mngaze kuloŵa m'ng'anda yangu. Sembe nenani tyala lizu yeka, nipo muzya wangu apole. ⁹Cikomo nane nine munthu omvwila aupinguzi, nipo nili nawo manjoli-njoli onimvwila. Nikati kwa uyo ‘Nkhoya!’ akuya, na ku muyake soti, ‘Iza!’ akuza; na ku muzya wangu ‘Cita ici!’ ocita.”

¹⁰Lomba Yeso peecimvwa ivi, ezizwa cendi, nipo eciti ku wanthu wenze kumkonkha, “Leze-leze numuwuzyani, nikaliye kupeza-po cicetekelo coteti, cukanga mu Izraeli. ¹¹Numuwuzyani cendi, anyinji aze awele kufumila kumatulilo na kumaloŵelo wa zuwa, nonkhala pamalyela pamo na Abulahamu, Isaki na Yakobo mu Ufumu wa Kumulu. ¹²Sembe owamila kuwa mu Ufumu aze apoze-we kunja ku mfinzi, kuti kukaŵe kulila nokukuta meno.” ¹³Yeso eciti kwa kentuliyo ula, “Nkhoya ku ng'anda, nakucitiwe kwako

f 8:2 Munganipozye: Kano kuti munganiwamye mu Chigiliki. Zya manzonzo, lolani soti pa Maliko 1:40.

g 8:5 Kentuliyo: Citangulila wa mawumba makumi-kumi wa manjoli-njoli wa Chiloma.

nga ni muwacetekelela.” Nipo pansita yamene ila, muzya wake epola.

Yeso opozya anyinji

(Maliko 1:29–34; Luka 4:38–41)

¹⁴Yeso akaloŵe m'ng'anda ya Petulo, ewona anyavyala wake wa Petulo alilele cikomo ecimvwa muwili cinyong'o-nyong'o. ¹⁵Yeso ewakata pa kwanja, nipo cinyong'o-nyong'o cila cisila. Nipo nawo wewuka noyamba kumteŵetela.

¹⁶Kukati zwalala, wanthu anyinji awo enze na viwanda ewaleta kuli Yeso, nipo eifumya mizimu yalunsa ila pa malizu wake, no-wapozya alwele wonse. ¹⁷Uku kwenze kuti malizu wala, weecinena Yesaya mlosya afwikilisiyiwe akuti, “Etiwulila viipa vyasu, notola nthenda zyasu.”

Kuwa msambili wa Yeso

(Luka 9:57–62)

¹⁸Yeso peeciwona liwumba yumzinga, ewawuzya asambili wake kuti aye kusilya imbi ya citenga. ¹⁹Nipo umo wa asambizi wa Dango ya Mose eciza kwake eciti, “Asambizi, nimkonkheni kulikonse kwamuti mwakuya.”

²⁰Yeso emyasuka eciti, “Amumbwe ana micembo yawo, na tuni tuna vivumbo vya twine; sembe Mwana wa Munthu aliye cukanga na posamila mutu kumo.”

²¹Umo wa ocetekela emsenga eciti, “Asukulu, nthange nakuya nikaike wata.”

²²Yeso eciti kwake, “Nikonkhe, walekeni akufwa awoikana wêka-na-wêka.”

Yeso omyalalika cinkhuka

(Maliko 4:35–41; Luka 8:22–25)

²³Lomba Yeso eloŵa mu wato, nawo asambili wake emkonkha. ²⁴Lomba movulumukizya cinkhuka ciyamba kukuntha pa citenga pala, na magabi-gabi weyamba kumbizya wato. Apo Yeso enze mtulo. ²⁵Asambili wake eciya kumuwasya, nakuti, “Asukulu, tipuzumusyeni, wato ugudubuke, titifwe!”

²⁶Naye eŵayasuka eciti, “Mumvwilanji mwezo mwewo a cietekelo citontho?” Tetyo Yeso ewuka nocimula cinkhuka cila na magabi-gabi ŵala, nipo pa citenga pemyalala.

²⁷Nipo asambili ŵezizwa noyamba kukonsyana umo-na-muyake kuti, “Ko ni munthu wosyani uyu, wakuti cukanga cinkhuka na magabi-gabi vyumumvwila?”

Yeso opozya ŵaviŵanda

(Maliko 5:1–20; Luka 8:26–39)

²⁸Akatawukile kusilya imbi ya citenga ku citwa ca Gadala^h, ekumana na analume aŵili ŵenze kufuma ku msitu ŵenze na viŵanda. Ŵenze kuyofya cendi, nakuti ŵanthu nthewenze kupitilako ku njila ila. ²⁹Moŵilikizya eciti, “Mupangwanji kwasu mwewo Mwana wa Leza, mwaza kuti mtizunzye na nsita ikaliye kufwika?”

³⁰Nipo potetila, penze mkusi ukulu wa nkumba, wenze kulya. ³¹Na viŵanda vila vimsenga Yeso viciti, “Kano mutifumya sewo, titumeni tikaloŵe mu nkumba zila.”

³²Yeso eciti, “Nkhoyani!” Tetyo vifuma nakuya kuloŵa m'nkumba zila. Lomba mkusi ula wonse wiwutukila ku ciguli noponela m'citenga nombila nakufwa.

³³Nipo olyesyela nkumba zila, ewutuka kuya ku munzi nolaŵila vyonse vicitika, pamo na vya ŵala ŵanthu enze na viŵanda.

³⁴Tetyo, ŵanthu wonse ŵefuma mu mzinda eciya kumcinguzya Yeso. Peecimuwona, emsenga kuti afumemo mu citwa cawo.

Yeso opozya womyalala vizo

(Maliko 2:1–12; Luka 5:17–26)

9 ¹Yeso akaloŵe mu wato, etawukila ku mzinda kweenze kufumila. ²Ŵanthu ayakine emletela munthu enze womyalala vizo alilele pa cisamphi. Yeso akawone cietekelo cawo, eciti kwa ula womyalala vizo, “Nkhazika mtima mwanawe, viipa vyako vyalekelelewa.”

³Lomba asambizi ŵa Dango ŵeyamba kulingilila m'mitima mwawo eciti, “Uyu munthu ocitila Leza msyakuŵi.”

h 8:28 Gadala: Mabuku ŵambi akuti Agalesa (lolani pa Maliko 5:1).

i 9:1 Mzinda kweenze kufumila: Kano kuti Kapelenaumi, mzinda wake Yeso (lonani pa 14:13).

⁴Yeso poziŵa m'mtima mwake malingililo ŵawo, eŵakonsya eciti, “Mulinga syani viipa vyoteti? ⁵Nga cingaŵe cipepu ni cilikuni: kumuwuzya kuti viipa vyako vyalekelelewa kano kumuwuzya kuti panama, yenda?” ⁶Lomba kuti mziŵe kuti Mwana wa Munthu ana nsaka pa calo capansi yolekelela viipa, eciti kwa ula enze womyalala vizo, “Panama, ula cisamphi cako wakuya kwanu.” ⁷Lomba naye epanama nakuya kwawo. ⁸Liwumba ya ŵanthu ikawone teti, izizwa nomcinzika Leza ecipa ŵanthu nsaka yoteti.

Yeso oita Mateyo

(Maliko 2:13–17; Luka 5:27–32)

⁹Yeso akafume pamalo ŵala, ewona munthu wokhomesya msonkho enze nkhezi pokhomesyela, zina yake Mateyo; sembe eciti kuli yeve, “Nikonkhe!” Naye eima nomkonkha.

¹⁰Lomba Yeso peenze kulya m'ng'anda mwa Mateyo^j, wokhomesya msonkho na amiluvyo anyinji eciza peenze nkhezi, na kulya naye pamo na asambili ŵake. ¹¹Akawone teti Afalisayo ŵambi, ekonsya asambili ŵake eciti, “Kansi nicinji msambizi wanu paa-kulyela pamo na okhomesya msonkho na amiluvyo oteti?”

¹²Yeso akamvwe teti, eyasuka eciti, “Ali paweme nthosaka ng'anga, sembe olwala niwo.” ¹³Tetyo eciti, “Nkhoyani mukasambilile ici, 'Newo nupangwisya lusungu osati nsembe.' Pakuti niliye kuzila atuŵa mtima, sembe amiluvyo.”

Konsyo pa zyolitana kulya

(Maliko 2:18–22; Luka 5:33–39)

¹⁴Nipo asambili ŵa Yohane Mbatizi eciza nomkonsya Yeso kuti, “Kansi nicinji asambili ŵanu paasalitana kulya, sembe sewo na Afalisayo kanyinji tulitana kulya?”

¹⁵Yeso eŵayasuka eciti, “Kansi mulinga kuti awo oitiwa ku nthengo, angolitana kulya wotenga akalinawo pamo? Pekapatontho! Ikafwike nsita wotenga paati akafumyiwe pakati pawo, nawo akalitane kulya.

¹⁶“Paliye munthu angatimilile cigamba ca nyula yalomba, pa covwala cakale cikomo cinganyonsole covwala cakale, nopazuka

j 9:10 M'ng'anda mwa Mateyo: Kano kuti m'ng'anda mwake (Yeso).

9:10–11 Luka 15:1–2 **9:13** Mateyo 12:7; Hosiya 6:6

kwake kupula koyamba. ¹⁷Tetila, paliye munthu angaŵike mvinyu walomba m'nkhomwa zyakale, kano niteti, mvinyu walomba uze upanthisye nkhomwa zila, na mvinyu ula uze utaike na nkhomwa zize zicenekeke. Tetyo mvinyu walomba uŵikiwa m'nkhomwa zyalomba, teti vyonse viŵili visungike paweme.”

Msimbi wakufwa na mwanakazi wa nsambo

(Maliko 5:21–43; Luka 8:40–56)

¹⁸Peenze kulaŵila ivi Yeso, mkulu wa ng'anda ya malombelo eciza nopona m'nkhonde mwake eciti, “Mwana wangu mwanakazi, wafwa lombapano. Lomba tiyeni mkamsinthilile manja ŵanu, nipo aŵe moyo.”

¹⁹Yeso epanama nomkonkha, nawo asambili ŵake ekonkha.

²⁰Pala penze mwanakazi muyakine, enze na ulwele wa nsambo wimtolela vilimika kumi na viŵili (12) osapola; eciza kuvuli kwa Yeso, nokumya kumphelo kwa mkhanjo wake. ²¹Yeve elingilila mu mtima mwake kuti, “Nikakumyako tyala mkhanjo wake, nipole.”

²²Akacewuke Yeso, emuwona msimbi nipo eciti kwake, “Kosa mtima mwana wangu, cicetekelo cako cakupozya. Pa nsita yamene ila, naye epola.”

²³Lomba Yeso akalowe m'ng'anda ya mkulu ula, epeza ŵanthu ŵenze kuimba nolizya njenjele. ²⁴Nipo eciti, “Fumani! Msimbi uyu aliye kufwa, waingolala tyala.” Sembe ŵeve emfweya. ²⁵Ikafume liwumba panja, Yeso eloŵa m'cipinda nomkata pa kwanja msimbi ula. Naye ewuka nonkhala. ²⁶Lomba mbili iyi iŵilikila citwa conse.

Yeso opozya mphofu ziŵili

²⁷Yeso akafumeko kula, mphofu ziŵili zanalume zimkonkha; nazyo zyenze kumuŵilikizya kuti, “Mwewo Mwana wa Davide, mticitile lusungu!”

²⁸Peecilowa m'ng'anda Yeso, mphofu zila ziciza kwake; naye ezikonsya kuti, “Kansi mcetekela kuti nili nayo nsaka yocita ici?” Nazyo zimyasuka ziciti, “Inde, Asukulu.”

²⁹Pamene apo ezikumya m'menso nipo eciti, “Kulingana na cicetekelo canu, nacicitike kwanu.” ³⁰Nipo zilolesya. Lomba Yeso ezikonkhomezya eciti, “Msawuzya munthu aliwonse zya ici.”

³¹Lomba ŵeve eciya noŵilizya mbila yake mu citwa conse.

Yeso opozya nsilaŵila

³²Lomba peenze kufuma mula, emletela munthu nsilaŵila cikomo enze na ciŵanda consilaŵila. ³³Ciŵanda consilaŵila cila cikafumyiwe mwake, munthu ula elaŵila. Nipo liwumba ya ŵanthu izizwa kwenekanthu, iciti, “Ici coteti cikaliye kucitikapo m'calo ca Izraeli!”

³⁴Sembe Afalisayo eciti, “Belezebule, mkulu wa viŵanda ni omupa vizo vyofumizya viŵanda.”

Yeso omvwila ŵanthu lusungu

³⁵Lomba Yeso etandalila m'mizinda yonse na m'minzi, kwaa-sambizya ŵanthu m'mang'anda yawo ya malombelo, noŵilizya mbila iweme ya Ufumu, nopozya nthenda zyonse, na kulenda konse. ³⁶Akaŵawone mawumba Yeso eŵavwila lusungu, cikomo enze omwazyika nga ni mbelele ziliye ciŵeta. ³⁷Nipo eciti kwa asambili ŵake, “Vyowezya ni vinyinji, sembe owezya naatontho. ³⁸Ni cikomo cake msengeni Asukulu mwine wa vyowezya kuti atumizye anyanchito anyinji m'munda wake.”

Asambili kumi na aŵili (12)

(Maliko 3:13–19; Luka 6:12–16)

10 ¹Yeso eita asambili ŵake kumi na aŵili (12), noŵapa nsaka kuti aŵefumya mizimu yalunsa, nopozya malwele wolekana-lekana. ²Mazina ŵa asambili awo kumi na aŵili (12) ni aŵa; Simoni woitiwa kuti Petulo na Ndeleya mkwawo, Yakobe mwana wa Zebediya na Yohane mkwawo, ³Filipo, Batulumeyo, Thomase, Mateyo wa msonkho, Yakobe mwana wa Alifeyo na Tadayo. ⁴Simoni (wolwila wanowene) na Yudasi Iskaliyoti emvumbula Yeso.

Matumikilo a ŵala kumi na aŵili (12)

(Maliko 6:7–13; Luka 9:1–6)

⁵Yeso eciti kwa ŵala kumi na aŵili (12), “Msati mwakuya ku ŵanthu Amitundu, kano kuyoloŵa mu mzinda wa Samaliya.

9:34 Mateyo 10:25; 12:24; Maliko 3:22; Luka 11:15

9:35 Mateyo 4:23; Maliko 1:39; Luka 4:44

9:36 Nyumeli 27:17; 1 Mafumu 22:17; 2 Mbili 18:16; Ezekiyelo 34:5; Maliko 6:34

9:37–38 Luka 10:2

⁶Sembe ku mbelele zyosoŵa, mtundu wa Izraeli. ⁷Na pamkuya, nkhoŵiliziyani malizu aŵa; ‘Ufumu wa Kumulu wafwikila!’
⁸Pozyani olwala, awusyeni akufwa, apozyeni awo ana manzonzo, fumyani viŵanda, cikomo mwipokela paliye malipilo na paliye malipilo soti ipani. ⁹Msaliwulila ndalama iliyonse, kano ya golidi, kano ya siliva kano ya mkuŵa m'nkhomwa zyanu; ¹⁰kano kuliwulila nkhomwa ya vyakulya, kano malaya ayakine, kano nkhwawilo, kano mgontho; cikomo wamilimo owamila kupewa vyosoŵa vyake.

¹¹“Mu mzinda kano munzi uliwonse wamti mkaloŵemo, kasakeni munthu angapangwe kumpokelelani, nipo kankhaleni naye mpaka pamti mkafumemo. ¹²Pamuloŵa m'ng'anda iliyonse, nenani kuti, ‘Mtendele uŵe na mwewo.’ ¹³Kano ng'anda iyo niyowamila mtendele, nawuŵe mu ng'anda iyo; lombi kano niyosawamila mtendele wanu, nawuwelele kuli mwewo. ¹⁴Aliwonse akakana kumpokelelani nosamvwa malizu ŵanu, pamufuma pa ng'anda ila kano m'munzi ula; kakunkhumuleni lufuko ya kumendo ŵanu. ¹⁵Numuwuziyani cendi, kuti pa Siku ya Cipingulo mlandu wa Sodoma na Gomola ukaŵe upepu kupula wa mzinda ula!”

Zya mazunzyo akuza

(Maliko 13:9–13; Luka 21:12–17)

¹⁶“Wonani numtumani nga ni mbelele pakati pa mimbulu. Iŵani ocenjela nga ni njoka, sembe na mtima wosisikanya nga ni nkunda. ¹⁷Iŵani menso, cikomo aze amtwaleni ku nsaka nomkwapupilani m'mang'anda ŵa malombelo. ¹⁸Nipo cikomo ca newo, muze mtwaliwe kwa akulu ŵa nsaka na ku mafumu kulaŵila zya mbila iweme. ¹⁹Akaza kumtwalani kwa opingula, msati mkayope kuti muyasukenji, cikomo pa nsita ila, akamuwuziyeni vyamti mkalaŵile. ²⁰Cikomo nthemwewo mwati mkalaŵile, sembe Mzimu wa Ausuwanu niwo, kupitila muli mwewo.”

²¹“Mkwawo aze asongesye mkwawo ku imfwa; na awisi mwana wawo, ŵana nawo aze awukile avyazi ŵawo noŵasongesya ku imfwa. ²²Nipo wonse aze amtinkheni cikomo ca zina yangu. Lomba kwa ŵala okoselela mpaka kumasilililo ŵa calo cino, aze

apuzumusyiwe. ²³Akamzingwisiyani mu mzinda umo, nkhoŵani ku uyakine soti. Leze-leze numuwuziyani, simkasila kutandalila calo ca Izraeli akaliye kufwika Mwana wa Munthu.”

²⁴“Msambili sopula msambizi wake, kano muzya kupula asukulu wake. ²⁵Nikokumika msambili kuŵa nga ni msambizi na muzya nga ni asukulu wake. Kano mwine wa ng'anda oitiwa kuŵa Belezebule, nga ŵa m'ng'anda ila akati nawo syani?”

Owamila kuyopewa

(Luka 12:2–7)

²⁶“Teti msacita mwezo cikomo ca ŵanthu. Pakuti ciliconse covwinikiliwa cize civunukuliwe, nipo cisinsi ciliconse cize cikundululiwe. ²⁷Nipo cinamuwuziyani m'mfinzi, cilawileni soti patuŵa; na cila cinamuŵelekesyani m'matu mwanu kunsei, ciŵiliziyeni na lizu lotumphuka kuti cimvwikile pali kumbwe wa ng'anda. ²⁸Msayopa ŵala opaya tyala muŵili, sembe saangaceneke mzimu; yopani Leza angaceneke muŵili na mzimu kumo m'Gehena. ²⁹Kansi tumimbi tuŵili situsitisiyiwa na ngwinjili imo ya mkuŵa? Lomba paliye kekakamo kangafwe kano nthecipangwilo ca Ŵata. ³⁰Cikomo cukanga sisi ya kumutu kwanu yonse ni yopendewa. ³¹Tetyo namwe msayopa, cikomo citema canu cupula ca tumimbi tunyinji.

Kumzomela kano kumkana Khlistu

(Luka 12:8–9)

³²“Uyo ati anizomele pamenso pa ŵanthu, nane nize nimzomele pamenso pa Ŵata ŵa Kumulu. ³³Sembe uyo ati anikane pamenso pa ŵanthu, nane nize nimkane pamenso pa Ŵata ŵa Kumulu.

Osati mtendele, sembe pwitika

(Luka 12:51–53; 14:26–27)

³⁴“Msalinga kuti niciza kuleta mtendele pa calo cino capansi, sembe kuwukilana. ³⁵Cikomo aze awukilane
 ‘mwana mwanalume na awisi;
 mwana mwanakazi na anyina,

soti mmikazi na anyavyala wake.

³⁶ Alwani wa munthu, aze awe wenekwawo a m'ciwanza cake.'

³⁷“Aliwonse otemwa awisi kano anyina kupula newo, sowamila kuwa msambili wangu; na uyo otemwa mwana wake mwana-lume kano mwanakazi kupula newo, sowamila kuwa msambili wangu. ³⁸Na uyo soti asaliwulila msalaba wake nonikonkha, sowamila kuwa msambili wangu. ³⁹Aliwonse owupeza moyo wake aze awutaye; na uyo otaya moyo wake pa mlandu wangu, aze awupeze.

Cilambu

(Maliko 9:41)

⁴⁰“Aliwonse ompokelelani mwewo, onipokelela newo; na uyo onipokelela, ompokelela uyo enituma. ⁴¹Aliwonse opokelela mlosya cikomo cakuti ni mlosya, aze apokele cilambu ca mlosya; na uyo opokelela munthu wolungama cikomo cakuti ni wolungama, aze apokele cilambu ca wolungama. ⁴²Na aliwonse ati amupe umu wa atontho awa, cukanga nthumo ya manzi amyelele cikomo cakuti ni msambili wangu, numuwuziyani cendi, saati akane kupokela cilambu cake.”

Akatembwe wa Yohane Mbatizi

(Luka 7:18–35)

11 ¹Yeso akasile kuwapa malango asambili wala kumi na awili (12), efumako kula nakuya kuya kusambizya nowilizya m'mizinda yapafupi.

²Naye Yohane peenze m'kamboli-mboli, ecimvwa vyeenze kucita Khlistu, nipo etuma wambi wa asambili wake kwa Yeso eciti,

³“Tiwuziyeni, ko nimwe ula weecinena Yohane kuti akuza, kano tilindile muyake?”

⁴Yeso ewayasuka eciti, “Nkhoyani mkamuwuzye Yohane vinthu vyumkumvwa nowona: ⁵mphofu zulola, olemala oyenda, amanzonzo owamiyiwa^k, amphandamatu akumvwa, akufwa ozyusywiwa,

k 11:5 Owamiyiwa: Lolani pa 8:2.

10:35–36 Mika 7:6 10:38 Mateyo 16:24; Maliko 8:34; Luka 9:23

10:39 Mateyo 16:25; Maliko 8:35; Luka 9:24; 17:33; Yohane 12:25

10:40 Luka 10:16; Yohane 13:20; Maliko 9:37; Luka 9:48

na mbila iweme yuwiliziyiwa kwa ozingwa. ⁶Ana syuko awo ati akakane kuwelela vuli pa cikomo ca newo.”

⁷Lomba asambili wa Yohane peenze kuwelela, Yeso eyamba kuwuzya liwumba ya wanthu zya Yohane, “Ko mwiciya kuwona cinji m'malambo? Mwiciya kuwona tete yusung'unzyika na cinkhuka kansi?” ⁸Mwiciya kuwona cinji? Munthu wowwala mikhanjo ya limphinthi? Ovwala mikhanjo ya limphinthi ni wala onkhala ku msumba. ⁹Nga lomba mwiciya kuwona cinji? Mlosya kansi? Cendi numuwuziyani, mwiciya kuwona wopula mlosya. ¹⁰Uyu ni ula kwilembewa zya yeve kuti:

‘Wonani numtuma katembwe wangu panthanzi pako, naye aze asalazyiletu njila yako.’

¹¹Leze-leze numuwuziyani, pali awo wonse wevyaluka pa calo capansi, paliye ekaumo wopula Yohane Mbatizi. Sembe uyo ali mtontho ngako mu Ufumu wa Kumulu, ni mkulu kupula Yohane.

¹²Kuyambila pa nsita ya Yohane Mbatizi kufwikila lelo, Ufumu wa Kumulu wawa wolwila. Na ana vizo owutola mwavizo ¹³cikomo alosya wonse na Dango enze kuwilizya kufwikila nsita ya Yohane.

¹⁴Kano mzomelekezyana nawo, yeve ni Eliya ula weeciti akuza.

¹⁵Uyo ana matu, naamvwe!

¹⁶“Kansi nilupalanye na cinji luko ulu lwa lomba? Luli nga ni wana ali nkhezi pamalo amakwewo, okuwa kuli umu-na-muyake, nonena kuti:

¹⁷‘Sewo tamuliziyilani nzimbo zya nthengo nipo namwe muliye kuvina!

Tatula nzimbo zya malilo, namwe muliye kulila!’

¹⁸“Peeciza Yohane, enze kulitana kulya na kumwa, sembe wonse weciti, ‘Ana ciwanda.’ ¹⁹Lomba Mwana wa Munthu eciza akulya na kumwa; nawo akuti, ‘Ni mkulukulya na cakolwa, ni ciuza ca okhomesya msonkho na amiluvyo.’ Lomba mano wa Leza ocisyiwa wolungama pa vitwalo vyake.”

11:5 Yesaya 35:5–6; 61:1 11:10 Malaki 3:1 11:12–13 Luka 16:16

11:14 Malaki 4:5; Mateyo 17:10–13; Maliko 9:11–13

Mizinda yosacetekela

(Luka 10:13–15)

²⁰Yeso eyamba kwaatuzula wanthu wa m'mizinda mweecici-tila vinyinji vya viziwikilo vyake cikomo aliye kuyaluka mtima. ²¹“Syamo kwako Kolazini! Syamo kwako Betisaida! Cikomo vyo-zizwisya vyecitika pamenso panu angati vyenze vicitikila ku Tilo na ku Sidoni, sembe weyaluka mitima nozola coto novwala nzwanzwa. ²²Numuwuziyani cendi, kuti pa Siku ya Cipingulo mlandu wa Tilo na Sidoni ukaŵe upepu kupula wanu. ²³Wewo Kapelenaumi, uze uimyiwe kuya Kumulu kansi? Yayi, uze usisiyiwe kufwika ku Hade; angati vyo-zizwisya vila vicitika mwako vicitikila mu Sodom, sembe akalipo nalomba teti. ²⁴Numuwuziyani cendi, kuti pa Siku ya Cipingulo mlandu wa Sodoma na Gomola ukaŵe upepu kupula wanu.”

Izani kwangu nopumula

(Luka 10:21–22)

²⁵Pa nsita yamene ila Yeso eciti, “Numlumbani Wata, Asukulu wa Kumulu na pansu, cikomo mwivifisa ivi kwa amano na osambilila, nakuti mwivikundulula ku malucece, ²⁶nicendi Wata cikomo ici cimtemwesiyani mwewo.

²⁷“Vinthu vyonse vipewa kuli newo kufumila kwa Wata. Nipo paliye oziwa Mwana, sembe Wata weka niwo. Soti paliye oziwa Wata sembe Mwana eka na wala Mwana uwatemwa mwine kwaakundululila.

²⁸“Izani kwangu mwewo monse ovupa na olemelwa, nane nimpumuziyeni. ²⁹Wulani msalaba wangu nosambilila kwangu, cikomo newo nine wosisikanya na wolicefya; namwe mwakupeza mpumulo. ³⁰Pakuti msalaba wangu niwosavufya na ciya cangu ni cipepu.”

11:21 Yesaya 23:1–18; Ezekiyelo 26:1–28:26; Yoweli 3:4–8; Amose 1:9–10; Zekeliya 9:2–4
11:23 Yesaya 14:13–15; Genезesi 19:24–28 11:24 Mateyo 10:15; Luka 10:12
11:27 Yohane 3:35; Yohane 1:18; 10:15 11:29 Yelemiya 6:16

Yeso ni Asukulu wa Sabata

(Maliko 2:23–28; Luka 6:1–5)

12 ¹Pa nsita ila, pa siku ya Sabata, Yeso enze kupita m'minda ya tiligu. Nipo akamvwe njala asambili wake weyamba kucela nopulula visankhu vya tiligu nakulya. ²Akawone ivi Afalisayo, weciti kwa Yeso, “Wonani, kulingana na matetulo wasu ni cosazomelezyeka asambili wanu kucita ici pa siku ya Sabata.” ³Yeso eŵayasuka eciti, “Ko muliye kuwelenga vyeecicita Davide na awo weenze nawo pamo peecimvwa njala? ⁴Yeve eloŵa m'ng'anda ya Leza pamo na ayake na kulya mitanda yosyukisiywa, cenze cosazomelezyeka munthu akakana kuwa wansembe. ⁵Kansi mkaliye kuwelenga vilembewa mu Dango ya Mose kuti ansembe opwazya tetulo ya Sabata m'Cipupilo nosacisiyiwa oluvya? ⁶Lomba numuwuziyani, mkulu wopula Cipupilo ali pano. ⁷Angati mwiziwa caakuyalula Malembo akuti, ‘Nupangwisya lusungu, osati nsembe,’ sembe muliye kuwapa mlandu awo aliye mlandu. ⁸Pakuti Mwana wa Munthu ni Asukulu wa Sabata.”

Yeso opozya munthu wa kwanja komyalala

(Maliko 3:1–6; Luka 6:6–11)

⁹Akafumeko kula, eloŵa m'ng'anda ya malombelo, ¹⁰na munthu enze womyalala kwanja enze mwamene. Naposaka cikomo caati ampelemo mlandu, emkonsya eciti, “Kansi ni cozomelezyeka kupozya munthu pa siku ya Sabata?”

¹¹Naye eŵayasuka eciti, “Kano umo wa mwewo mbelele yake yaponela m'cisengu pa siku ya Sabata, kansi saangaifumye? ¹²Lomba wonani, munthu opula mbelele! Na paico, Dango yasu yutizomelezya kukata mlimo woyavya pa siku ya Sabata.” ¹³Akati kuwawuzya teti, eciti kwa ula enze na kwanja komyalala, “Tambulula kwanja kwako!” Tetyo etambulula kwanja kwake nipo kwipola nowoneka paweme nga ni mkwenzele kuyake. ¹⁴Akawone teti Afalisayo, wefuma nonkhala kaupo kosakompaila Yeso.

12:1 Detolonomo 23:25 12:3–4 1 Samwele 21:1–6 12:4 Levitiko 24:9
12:5 Nyumeli 28:9–10 12:7 Mateyo 9:13; Hosiya 6:6 12:11 Luka 14:5

Wosaluliwa wa Leza

¹⁵Naye Yeso poziwa zya ivi, efumapo pamalo wala. Na liwumba ikulu imkonkha, naye epozya alwele wonse. ¹⁶Naye ewalamula kuti asawuzya munthu aliwonse zya yeve. ¹⁷Ici cenze teti kuti afwikilisiye malizu elawiliwa mwa Yesaya mlosya akuti:

¹⁸“Wonani uyu mlumbwana wangu, unasalula nemwine.

Yeve ni unutemwa nosangalala muli yeve.

Mzimu wangu uwikiwe pali yeve,

nipo ankhazikisye cilungamo ku mitundu yonse.

¹⁹Saati aze akangane na munthu kano kutumphula lizu, paliye ekaumo ati akamvwe lizu yake m' misewo.

²⁰Tete yopetama saati aze aithyole,

na msaniko wofutuma cusi saati aze awuzimye,

kufwikila paati akankhazikisye upinguzi wendi wopulamo.

²¹Tetyo mitundu yonse ize icetekele pa zina yake.”

Yeso na Bezebule

(Maliko 3:20–30; Luka 11:14–23)

²²Lomba emletela kwa Yeso munthu enze mphofu soti ntheenze kulawila cikomo enze na ciwanda ca unsilawila. Nipo Yeso empozya, naye eyamba kulawila. ²³Wanthu wonse wezizwa nipo weciti, “Uyu kansi nthe wa m'luko ya Davide?”

²⁴Sembe Afalisayo peecimvwa ivi, eciti, “Ni kwa Bezebule tyala, mkulu wa viwanda, kwaakufumya vizo vyofumyila viwanda uyu munthu.”

²⁵Sembe Yeso poziwa malingililo wawo, eciti kwawo, “Ufumu uliwonse ukaya wanikana weka-na-weka upasuka. Nipo paliye mzinda kano banja yopatukana, ingatwalilile. ²⁶Teti kano Satana ofumya Satana muyake, oya wanikana mwine eka. Ko ufumu wake ungakose syani? ²⁷Teti kano newo nufumya viwanda na vizo vya Bezebule, nga wanthu wanu ofumya pa zina ya wani? Ni cikomo cake aze ampinguleni. ²⁸Lomba kano newo nufumya viwanda na Mzimu wa Leza, niye kuti Ufumu wa Leza waza kwanu.

²⁹“Tetyo paliye munthu angalo we mu ng'anda ya munthu wavizo nomtolela mphango zyake, sembe yeve oyamba kummanga niye pomutolela.

³⁰“Teti, aliwonse onisusya, nthaali nane pamo. Na uyo soti asawunjika nane pamo, omwazy. ³¹Tetyo numuwuzyani kuti viipa vilivyonse kano msikila uliwonse uze ulekelelewe; sembe uyo ocitila msyakuwi Mzimu Mtuwa saati aze alekelelewe. ³²Aliwonse omenela viipa Mwana wa Munthu aze alekelelewe; sembe uyo ocitila msyakuwi Mzimu Mtuwa saati aze alekelelewe, cukanga nsita ino kano ikuza.

Cimuti na vitwalo vyake

(Luka 6:43–45)

³³“Kano cimuti ni ciipa, na vitwalo vyake vikuwa viipa; soti kano ni ciweme, na vitwalo vyake vikuwa viweme, cikomo cimuti cuzi wika na vitwalo vyake. ³⁴Mwe wana a njoka, nicinji ciweme cimnganene pamuli aipa? Cikomo pakamwa polawila vili mu mtima. ³⁵Mu munthu muweme mufuma vinthu viweme mu mtima mwake. Nipo mu munthu muipa mufuma viipa vili vyo zula mu mtima mwake.

³⁶“Lomba numuwuzyani cendi, kuti pa Siku ya Cipingulo aliwonse aze apinguliwe pa lizu iliyonse yatyala-tyala yaakulawila. ³⁷Pakuti pa malizu wako uze ucisiyiwe wolungama, soti na pa malizu wako, uze upewe mlandu.”

Opangwa ciziwikilo cozizwisya

(Maliko 8:11–12; Luka 11:29–32)

³⁸Tetyo wambi wa Afalisayo na asambizi wa Dango eciti, “Msambizi, tupangwa mtiwonesye ciziwikilo cozizwisya.”

³⁹Naye ewayasuka eciti, “Luko luipa na losacetekela! Lusakila ciziwikilo cozizwisya? Lomba nthewuti upewe cekacimo, sembe tyala ciziwikilo ca Yona. ⁴⁰Nga ni umo Yona mweecinkhalila masiku atatu m'vumo mwa cisa wi cikulu, na Mwana wa Munthu soti aze ankhalemo masiku atatu mu msili wa calo capansi. ⁴¹Wanthu wa ku Ninive aze apaname pa Siku ya Cipingulo nowapa mlandu wanthu wa luko ulu, cikomo eyaluka mitima pa ma wilizyo wa Yona. Lomba numsimikizyilani kuti mkulu wopula Yona ali pano! ⁴²Mfumukazi ya kumwela ize ipaname pa Siku ya

Cipingulo nompani mlandu wanthu wa luko ulu, cikomo ifumila kutali kumasilililo wa calo nakuza kumvwa mano wa Solomoni, numsimikiziyilani kuti wopula Solomoni ali pano.

Kuzyoka kwa mzimu walunsa

(Luka 11:24–26)

⁴³“Kano mzimu walunsa wafuma m'munthu, ukuya mu lumwa kusaka-saka malo wauti upumulilemo. Nipo ukakana kuwapeza ⁴⁴ukuti, ‘Niwelele ku ng’anda yangu kwinfuma.’ Nipo ukafwika, nopeza ng’anda ila yosalowamo umbi, ni yopyangiwa nolonganikiwa wino, ⁴⁵lomba uzyoka nakuza nayo mizimu imbi isano na iwili (7) iipa yopula weve, yulowa mwake nonkhala mwamene. Na masilililo wa munthu ula akuwa aipa kupula mweenzele poyamba. Teti ni mwati cikawele ku luko ulu luwipa.”

Anyina na akwawo wa Yeso

(Maliko 3:31–35; Luka 8:19–21)

⁴⁶Lomba peenze kulawila na liwumba ya wanthu Yeso, anyina na akwawo wenze cilili panja cikomo wenze kupangwa kulawila naye. ⁴⁷Munthu muyake eciya kumuwuzya kuti, “Anyoko na akwanu ali cilili panja, opangwa kulawila namwe.”¹

⁴⁸Naye emyasuka eciti, “Kansi wama na akwasu niwani?” ⁴⁹Na powasontha munwe asambili wake, eciti, “Awa ni wama na akwasu. ⁵⁰Cikomo aliwonse ocita cipangwilo ca Wata wa Kumulu ni mkwasu na mlongosi na wama.”

Linganizyo ya wokomela

(Maliko 4:1–9; Luka 8:4–8)

13 ¹Siku yamene ila, Yeso efuma m'ng'anda nakuya kunkhala pansu m'mbali mwa citenga. ²Mawumba anyinji elongana kwake. Yeve elowa mu wato nonkhala pansu, sembe mawumba epanama pasilya. ³Ewawuzya vinthu vinyinji m'malinganizyo, eciti,

“Wonani! Mlimi umbi efuma kuyowazya mbuto. ⁴Peenze kuwazya mbuto zila, ziyake ziponela mbali mwa njila, na tuni twiciza

1 12:47 Mabuku wambi wakale aliye mzela 47.

12:42 1 Mafumu 10:1–10; 2 Mbili 9:1–12 13:2 Luka 5:1–3

nozilya. ⁵Ziyake soti, ziponela pa luwambe penze lito inyandi. Ziyamba kumela wangu cikomo cakuti penze lito inyandi. ⁶Ikatule zuwa, mmela ula wifota cikomo mizyu yake iliye kuya patali. ⁷Mbuto ziyake ziponela pa minga, nipo pokula minga ila, mmela wilasiwa nonyololoka. ⁸Zimbi ziponela pamsili uweme notwala vitwalo, makumi-kumi (100), na zimbi makumi asano na imo (60), zimbi soti makumi atatu (30).”

⁹Posililila Yeso eciti, “Uyo ana matu, naamvwe!”

Cilingo ca malinganizyo

(Maliko 4:10–12; Luka 8:9–10)

¹⁰Akaze asambili wake, emkonsya eciti, “Msambizi, cikomo nicinji pamulawila na wanthu m'malinganizyo?”

¹¹Naye ewayasuka eciti, “Mwewo mwawuziyiwa visinsi vya Ufumu wa Kumulu, sembe weve aliye kuwuziyiwa. ¹²Aliwonse alinazyo, ziyake zizezipewe kwake. Na uyo aliye, cukanga kyanandi kaali nako, kaze kapokewe kwake. ¹³Ni cikomo cake nulawilila nawo m'malinganizyo kuti, kulola akolola, sembe osawona; kumvwa awe kumvwa sembe osamvwisisya.

¹⁴Pa awo ni paakufwikilisiyiwa malizu wa Yesaya mlosya wakuti: ‘Kutuwilizya mwakutuwilizya, sembe simuti momvwisisya, kulolesesya mwakulolesesya, sembe simuti moziwa.

¹⁵Cikomo mtima wa luko ulu ni uyumu, saakumvwa na matu wawo, nipo ozala menso wawo, ninga asawona, kano kumvwa na matu wawo, kano kumvwisisya na mitima yawo noyaluka mitima kuti niwapozye.’

¹⁶“Muna syuko mwewo cikomo menso wanu owona, na matu wanu akumvwa. ¹⁷Leze-leze numuwuzyani, alosya na olungama anyinji epangwisya kuwona ivi vyamuwona, nakumvwa ivi vyamukumvwa, sembe aliye kuviwona, kano kuvimvwa.

13:12 Mateyo 25:29; Maliko 4:25; Luka 8:18; 19:26 13:13 Maliko 4:30–32 13:14–15 Yesaya 6:9–10 13:16–17 Luka 10:23–24

Yeso omasulila linganizyo ya wokomela mbuto

(Maliko 4:13–20; Luka 8:11–15)

¹⁸“Lomba imvwani kumasulila kwa linganizyo ya wokomela mbuto: ¹⁹Kano munthu akumvwa malizu wâ Ufumu nosaŵa-mvwisisya, olinganizyiwa na mbuto iponela m'mbali mwa njila, mlwani akuza noŵasomphola. ²⁰Zila ziponela pa luŵambe, ni wâla wanthu akumvwa malizu wâ Leza na cinthemwa lomba aliye mizyu. ²¹Wanthu oteti aliye mizyu, soting'a, oingokoselela pa kansita katontho tyala. Pakawela tyala mazunzyo kano mayezyo, mphela owelela vuli. ²²Mbuto zila ziponela pa minga, zulinganizyiwa na wâla akumvwa malizu; sembe pavuli pake onyololoka cikomo ca malingililo notemwa vyuma vya m'calo nipo sotwala vitwalo. ²³Zila ziponela pamsili uweme, zulinganizyiwa na wâla akumvwa malizu wâ Leza noŵasunga notwala vitwalo: wambi makumi-kumi (100) na wambi makumi asano na imo (60) na wambi soti makumi atatu (30).”

Linganizyo ya sombyo

²⁴Yeso eŵawuzya linganizyo iyakine, eciti: “Ufumu wa Kumulu, ulinganizyiwa na munthu ekomela mbuto ya mapila m'munda mwake. ²⁵Na wanthu wonse peenze lele, mlwani eciza nomwazya sombyo pakati pa mapila nakuya. ²⁶Peecikula mapila wâla no-wonesya mitunthu, sombyo naye ewonekela tetila. ²⁷Akawone teti alumbwana wâke eciti, ‘Asukulu, kano mwikomela mbuto iweme m'munda mwanu, nga sombyo wafuma kuni?’ ²⁸Eŵayasuka eciti, ‘Mlwani ni ecita teti.’ Nawo wemkonsya eciti, ‘Kansi mupangwa kuti tikaunyule?’ ²⁹Ekana eciti, ‘Yayi! M'ngaye kunyulila pamo na mapila. ³⁰Vilekeni vikulile pamo. Ikuza nsita yowezya paniti nikawuzye owezya kuza kumtenda sombyo nommanga mitolo nompoza pa mulilo. Lomba aze awule mapila noŵalongela m'nthumba yangu.’”

Linganizyo ya kambuto katontho

(Maliko 4:30–32; Luka 13:18–19)

³¹Yeso eŵawuzya linganizyo iyakine eciti: “Ufumu wa Kumulu ulinganizyiwa na kambuto katontho nga ni ka mpilu keecikomela munthu m'munda mwake. ³²Ni katontho pa mbuto zyonse, sembe

kakamela, kakuŵa cimuti cikulu kupula vimiti vyonse na tuni twa m'lulezi tukuza nonkhalamo noikamo visa.”

Linganizyo ya cizamba

(Luka 13:20–21)

³³Yeso eŵawuzya soti linganizyo iyakine eciti: “Ufumu wa Kumulu ulinganizyiwa na cizamba ceeciŵawuzya mwanakazi nocisanzya na mlingo wa maluwango atatu wâ wunga. Nipo vyonse vifufumuka.”

Yeso olaŵila m'malinganizyo

(Maliko 4:33–34)

³⁴Yeso enze kuwuzya liwumba ivi vyonse m'malinganizyo, paliye kanthu kekakamo keeciŵawuzya kosapitila m'linganizyo. ³⁵Ici cenze teti kuti vifwikilisiyewe vilaŵiliwa na mlosya vyakuti, “Nize nilaŵile m'malinganizyo, nipo soti nize nikundulule vyakunsei ciyambile ca calo capansi.”

Kumasulila linganizyo ya sombyo

³⁶Yeso akasiye liwumba, eloŵa m'ng'anda. Asambili wâke emkonkha eciti, “Tiwuziyeni linganizyo ya sombyo.” ³⁷Eŵayasuka eciti, “Uyo owazya mbuto iweme ni Mwana wa Munthu. ³⁸Munda ni calo capansi, mbuto iweme ni wâna wâ Ufumu wa Kumulu, sombyo ni wâna wâ Nyaluŵifya. ³⁹Uyo ekomela ni Muŵepeki. Ciwezi ni nsita yosila kwa calo capansi, owezya ni amalaika. ⁴⁰Nga ni mwaakuwunjikila sombyo nowusyoka na posila kwa calo capansi, nimkuti kukaŵele. ⁴¹Mwana wa Munthu aze atume amalaika wâke kufumya viipa vyonse na awo ocita viipa mu ufumu wake, ⁴²akaŵapoze m'mulilo ukulu nipo kukaŵele kulila nokukuta meno. ⁴³Teti olungama aze aŵale nga ni zuŵa mu Ufumu wa Ausuwawo. Uyo ana matu, naamvwe!”

Linganizyo ya mphango zyofisiwa

⁴⁴“Ufumu wa Kumulu ulinganizyiwa na mphango zyofisiwa m'munda, zyeecipeza munthu nozifisa soti. Na cinthemwa copulamo eciya kusitisa vyonse vyeenze navyo nosita munda ula.

Linganizyo ya liwe ya citema cikulu

⁴⁵“Soti Ufumu wa Kumulu ulinganizyiwa na munthu wa makwe-wo wâ liwe ya citema cikulu. ⁴⁶Naye akaipeze liwe ya citema cikulu, esitisa mphango zyake zyonse noisita.

Linganizyo ya cilepa

⁴⁷“Ufumu wa Kumulu ulinganizyiwa na cilepa cipozewa pa citema nokasya mtundu uliwonse wa masawî. ⁴⁸Peecipaya masawî, eâleta pasilya. Aweme eâika m'nkhomwa, na aipa eâtaya. ⁴⁹Pa nsilililo pa calo, amalaika akaweke kuza kutolapo wânthu aweme noâsiya aipa. ⁵⁰Nawo aze apozewe m'ng'anjo ya mulilo, umo muze muwê kulila nokukuta meno.

Vyendi vyalomba na vyakale

⁵¹“Kansi ivi vyonse mwamvwiya?” Eyasuka eciti, “Inde.” ⁵²Eâwuzya kuti, “Ni cikomo cake msambizi aliwonse wa Dango akaâwa msambili mu Ufumu wa Kumulu, ali nga ni mwine wa ng'anda ofumya panja mphango zyake vyakale na zyalomba kumo.”

Yeso okaniwa ku Nazaleti

(Maliko 6:1–6; Luka 4:16–30)

⁵³Akasile Yeso kulaâwila, efumako kula. ⁵⁴Peeciwelela kwawo, e-yamba kusambizya wânthu m'ng'anda ya malombelo na wânthu wêzizwa eciti, “Kansi uyu munthu, ni kuni kweecifumya mano ocitila vizo vyocita vyoziwisya? ⁵⁵Kansi uyu simwana wa wopala mathabwa? Na anyina si Maliya, na akwawo si Yakobe, na Yosefe, na Simoni na Yudasi? ⁵⁶Alongosi wâke wonse saali nase pano kansi? Ko ivi vyonse evifumya kuni?” ⁵⁷Nawo wêpilingisiyawa^m cikomo ca yeve.

Sembe Yeso eâwuzya kuti, “Mlosya saakuwâ na mcinzi ku calo ca kwawo, cukanga pa ng'anda pake mwine.” ⁵⁸Na posoâwa cicetekelo kwa wânthu malo wâla, Yeso aliye kucitako vyoziwisya vinyinji.

am 13:57 Nawo wêpilingisiyiwa: Kano kuti aliye kumcetekela.

13:57 Yohane 4:44

Imfwa ya Yohane Mbatizi

(Maliko 6:14–29; Luka 9:7–9)

14 ¹Mfumu Helodi Antipasi wa ku Galileya, ecimvwa mbili ya Yeso, ²ewuzya alumbwana wâke kuti, “Uyu ni Yohane Mbatizi wazyuka kwaakufwa, ni cikomo cake vyoziwisya ivi vyucitika.”

³Pa nsita ila Helodi etuma wânthu kuya kumkata Yohane nmpoza m'kamboli-mboli cikomo ca mlamu wake Helodiya, enze mkazi wa Filipino mkwawo. ⁴Nsita na nsita Yohane enze kumwuzya Helodi kuti, “Ni cosazomelezyeka kuti utengane na mlamu wako.” ⁵Helodi epangwisya kumpaya Yohane, sembe eyopa cikomo wânthu enze kumcisya mlosya.

⁶Pa siku yotemwelela kuvyaluka kwa Helodi, mwana mwanakazi wa Helodiya evina paweme, nipo Helodi etemwa kwenkanthu. ⁷Teti Helodi elapizya kuti, “Unene ciliconse cuwungapangwe, nikupe.”

⁸Nawo anyina emwuzya kuti, “Wawuzye akupe mutu wa Yohane Mbatizi pa mbale.”

⁹Mfumu iliye kutemwa, sembe cikomo cenze cipangano pamenso pa alwendo, iciti, “Cipangwilo cako nacipewe kwako.” ¹⁰Tetyo eciya kutenda mutu wa Yohane enze m'kamboli-mboli. ¹¹Nipo emletela mutu pa mbale msimbi ula, naye ewutwala kwa anyina. ¹²Asambili wâ Yohane eciza kuciwula citanda cake nakuya kuciika ku msitu. Nipo eciya kumwuzya Yeso zya ivi.

Yeso olyesya wânthu opula myanda isano (5,000)

(Maliko 6:30–44; Luka 9:10–17; Yohane 6:1–14)

¹³Yeso peecimvwa malizu aâwa, efumako nakuya kwayeka mu wato na mawumba peecimvwa efuma m'mizinda yawo nmsenselela poyenda pasilya. ¹⁴Yeve akafume mu wato, nowona liwumba ikulu, eimvwila lusungu noâpozya alwele wêenzenawo pamo.

¹⁵Kukati zwalala, asambili wâ Yeso eciza kwake nipo eciti, “Wonani, kuno ni kusanga, na zuwâ yaya, wawuziyeni wânthu wâye ku minzi akalisitile vyakulya.”

¹⁶Yeso eciti, “Nthe ciweme kuti wâye, wâpeni vyakulya mwewo.”

14:3–4 Luka 3:19–20 14:4 Levitiko 18:16; 20:21

¹⁷Nawo wemyasuka wéciti, “Sewo tili tyala na mitanda isano na masawî aŵili.”

¹⁸Yeso naye eciti, “Vileteni kuno.” ¹⁹Elamula wanthu kuti ankhale pa uzu, naye ewula mitanda isano na masawî aŵili wala, elole-sya Kumulu, nosyukisya, nosuna mitanda, noŵapa asambili wake, nawo eyawila liwumba. ²⁰Wonse wécilya nokuta. Pavuli pake, asambili wake etola makombo nozuzya vitundu kumi na viŵili (12). ²¹Wala ecilya wênze analume nga ni myanda isano (5,000), osapendelako anakazi na wana.

Yeso oyenda pamanzi

(Maliko 6:45–52; Yohane 6:15–21)

²²Pavuli pake eŵakulumizya asambili kutangula kuya kuloŵa mu wato notawukila kusilya imbi. Apo yeve enze kuwuzya liwumba kuti yakuya. ²³Akafume kuwuzya liwumba, ekwela m'lupili payeka kuya kulomba mpaka usiku. ²⁴Lomba wato piwenze pakati pa citenga nosung'unzyika na magabi-gabi cikomo cinkhuka cenze kukunthila kunthanzi kwa wato.

²⁵Nipo kumatemwakuca, Yeso ecia kwa asambili apo oyenda pamanzi. ²⁶Akamuwone oyenda pamanzi, ecimvwa mwezo nipo eciti, “Ni cipuku!” Mwezo wiŵakata kwenekanthu noyamba kulila.

²⁷Yeso eŵawuzya kuti, “Msayopa nkhezikani mitima yanu pansi, ni newo.”

²⁸Lomba Petulo eyasuka eciti, “Kano ni mwewo, Asukulu, niiteni nize kwanu pamanzi.”

²⁹Yeso eciti, “Iza!” Tetyo Petulo efuma mu wato noyamba kuyenda pamanzi. ³⁰Lomba akawone cinkhuka cikulu na magabi-gabi, ecimvwa mwezo noyamba kumbila. Nipo eŵilikizya eciti, “Asukulu! Nipuzumusyeni!”

³¹Yeso ecia nomkata nipo eciti, “Wewo wa cicetekelo citontho nicinji paukaika?”

³²Lomba peecilowâ mu wato, cinkhuka cimyalala. ³³Na wala enze mu wato emlambila nonena kuti, “Nicendi nimwe Mwana wa Leza.”

Yeso opozya alwele ku Genesaleti

(Maliko 6:53–56)

³⁴Lomba etawukila kusilya ya citenga ku citwa ca Genesaleti.

³⁵Nawo wanthu akula emziwâ Yeso, nipo eŵilizya ku minzi yonse yenze pafupi, nipo nawo eŵaleta alwele wonse. ³⁶Tetyo empapatila

kuti alwele aingokumyako tyala kumphelo kwa mkhanjo wake, nipo wonse wékumyako epola.

Mwambo wa amacezo

(Maliko 7:1–13)

15 ¹Lomba Afalisayo na asambizi wâ Dango eciza kwa Yeso, kufuma ku Yelusalemu eciti, ²“Nicinji asambili wânu pa-wasakonkha mwambo wa amacezo wosamba kumanja pakulya?”

³Yeso eŵayasuka eciti, “Namwe nicinji pamsakonkha tetulo ya Leza cikomo ca mwambo wanu? ⁴Leza eciti, ‘Cinzika auso na anyoko, cikomo aliwonse olaŵila vya msikila kwa avyazi wake owamila kufwa.’ ⁵Sembe mwewo msambizya kuti kano munthu ana kanthu kowamila kuyavya nako avyazi wake, lomba akuti, ‘Ni mtulo kwa Leza.’ ⁶Socinzika nako avyazi wake.” Tetyo ni pamu-talamuka tetulo ya Leza cikomo ca msango wanu. ⁷Mwe olipazya, Yesaya elosyela paweme zya mwewo peeciti:

⁸‘Luko ulu lunicinzika na milomo yeka.

Sembe mitima yawo ili kutali na newo.

⁹Kulambila kwawo kuliye phindu

cikomo osambizya tyala matetulo ya wanthu, nga kuti ni matetulo wangu!’ ”

Vinthu vyuifya munthu

(Maliko 7:14–23)

¹⁰Yeso eiita liwumba noiwuzya kuti, “Imvwani, nakuti mziwê! ¹¹Culoŵa m'kamwa sicuifya munthu, sembe cufuma m'kamwa ni cumuifya.”

¹²Asambili wake wécia kwake nomuwuzya kuti, “Mwati mziwâ kuti Afalisayo aliye kutemwa pa vimwilaŵila?”

¹³Naye eŵayasuka eciti, “Mmela uliŵonse waaliye kukomela Wata wâ Kumulu uze unyuliwe. ¹⁴Walekeni awo pakuti ni mphofu; teti kano mphofu yutangulila mphofu iyake, zyonse ziŵili ziponele m'cisengu.” ¹⁵Lomba Petulo emsenga eciti, “Timasulileni linganzizyo iyi.”

n 15:6 Avyazi wake: Mabuku wambi wakale akuti awisi.

15:4 Ekisodo 20:12; Detolonomo 5:16; Ekisodo 21:17; Levitiko 20:9
15:8–9 Yesaya 29:13 15:14 Luka 6:39

¹⁶Yeso eŵakonsya eciti, “Kansi namwe kumo mkali osaziŵa? ¹⁷Ko simuziŵa kuti culoŵa pakamwa cufwika m'mala nofuma? ¹⁸Ivyo vyufuma pakamwa vyufumila m'mtima, nipo, ni vuyufya munthu. ¹⁹Pakuti mu mtima ni mufuma malingililo aipa: kupaya ŵanthu, ucende, lunkhumbwa luipa, kuiŵa, unthoni wawenye, na msyakuŵi. ²⁰Ivi nivyuifya munthu, lomba kulya cosasamba kumanja sikungai fyemunthu.”

Zya cicetekelo ca mwanakazi

(Maliko 7:24–30)

²¹Yeso efumako kula nakuya ku citwa ca Tilo na Sidoni. ²²Lomba mwanakazi wa ku Kenani emsenga moŵilikizya kuti, “Nimvwileni lusungu mwe Asukulu, Mwana wa Davide, mwana wangu mwanakazi ana viŵanda.”

²³Sembe yeve aliye kumyasuka, nawo asambili ŵake emsenga kuti amuwuzye aye, pakuti enze kuŵacita zungo.

²⁴Naye eciti, “Sinitumiwa ku ŵambi, sembe ku mbelele zyotaika zya mu ciŵanza ca Izraeli.”

²⁵Yeve eciza nomfukamila kumsenga eciti, “Asukulu niyavyeni!”

²⁶Yeso emyasuka eciti, “Nicosawamila kutola cakulya ca ŵana, nopozela imbwa.”

²⁷Msimbi eciti, “Inde, cukanga imbwa zulyako tunyenyenswa tupona polyela Asukulu atwine.”

²⁸Yeso emuwuzya mwanakazi ula eciti, “Cicetekelo cako ni cikulu. Nakucitiwe kwako nga ni muwupangwila.” Pa nsita ila, mwana wake epola.

Yeso opozya anyinji

²⁹Lomba Yeso eciya kufupi na Citenga ca Galileya. Ekwela m'lu-pili nonkhala pansi. ³⁰Winji wa ŵanthu wiciza kwake, apo penze opinthya, mphofu, ansilaŵila, omyalala vizo na ŵambi anyinji. Eŵankhazika pansi m'nkhonde mwake noŵapozya. ³¹Liwumba izizwa powona wonse aŵa apozyewa. Tetyo ŵemlumba Leza wa Izraeli.

Yeso olyesya ŵanthu kupula myanda ine (4,000)

(Maliko 8:1–10)

³²Yeso eita asambili ŵake noŵawuzya kuti, “Nuimvwila lusungu liwumba iyi, naŵa nawo pano nsiku zitatu osalya kanthu, sinupangwa kuti ŵaye na njala, pakuti angalefuke pa njila.”

³³Nawo asambili ŵake ŵeciti, “Muno ni m'malambo cakulya cinyinji coŵalyesya aŵa ŵanthu cifume kuni?”

³⁴Yeso eŵakonsya kuti, “Muli na mitanda ingati?” Nawo ŵeciti, “Isano na iŵili (7) na tumasaŵi tutontho-tutontho topendeka.”

³⁵Nipo einkhazika pansi liwumba ila. ³⁶Ewula mitanda isano na iŵili (7) ila na tumasaŵi, esyukisya, nosuna, noŵapa asambili kuti ayaŵile liwumba. ³⁷Wonse ecilya nokuta. Nipo asambili etola makombo, nawo ezuzya vitundu visano na viŵili (7). ³⁸Ŵala ecilya ŵenze analume myanda ine (4,000), kusapendelako anakazi na ŵana.

³⁹Akaiwuzye liwumba kuti yakuya kwawo, Yeso eloŵa mu wato nakuya ku citwa ca Magadani.

Opangwa ciziŵikilo cozizwisya

(Maliko 8:11–13; Luka 12:54–56; Mateyo 12:38–39)

16 ¹Lomba ŵambi ŵa Afalisayo na Asaduki eciza kwa Yeso kumuyezya eciti, “Tiwonesyeni ciziŵikilo cozizwisya cofumila Kumulu.” ²Sembe Yeso eŵayasuka eciti, “Kukayamba kufipa mkuti kuŵe paweme, cikomo mikumbi yasweta. ³Soti m'mawa mkuti, lelo mvula ilokwe cikomo mikumbi yati bii! Mziŵa ciziŵikilo ca mikumbi, sembe muvilwa kuziŵa viziŵikilo vya nsita ino. ⁴Luko iipa na yosacetekela! Yusaka ciziŵikilo cozizwisya? Lomba ntheiti ipewe kwawo, sembe tyala ciziŵikilo ca Yona.”

Lomba efumapo noŵasiya.

Cizamba ca Afalisayo na Asaduki

(Maliko 8:14–21; Luka 12:1)

⁵ Akafwike asambili silya imbi ya citenga, eluŵa kutola mitanda.
⁶ Apo Yeso elaŵila kwa asambili ŵake eciti, “Iŵani menso na cizamba ca Afalisayo na Asaduki.”

⁷ Nawo ŵeyamba kulaŵiziyana ŵeka-na-ŵeka eciti, “Walaŵila zya cizamba poziŵa tiliye kuleta mitanda.”

⁸ Yeso eziŵa ici nipo eciti, “Mwewo a cicetekelo citontho, cikomo nicinji mlaŵiziyana mweka-na-mweka kuti muliye mitanda? ⁹ Kansi nalelo sumuziŵa nokumbuka zya mitanda isano inisuna-suna nol-yesya ŵala analume myanda isano (5,000), soti ni vitundu vingati vimwizuzya? ¹⁰ Nga mitanda isano na iŵili (7) ya ŵala analume myanda ine (4,000) ŵeecilya na vyosyalapo ni vitundu vingati vimwizuzya? ¹¹ Nga pamsaziŵa kuti niliye kulaŵila namwe zya mitanda? Teti iŵani menso na cizamba ca Afalisayo na Asaduki!”

¹² Nsita yamene ila ŵeziŵa kuti aŵe menso osati na cizamba ca mitanda, sembe na masambizyo ŵa Afalisayo na Asaduki.

Petulo osimikiziyila zya Yeso

(Maliko 8:27–30; Luka 9:18–21)

¹³ Akaze Yeso ku citwa ca Kaizaliya wa Filipi,^p eŵakonsya asambili ŵake kuti, “Ko ŵanthu akuti Mwana wa Munthu niŵani?”

¹⁴ Nawo ŵemyasuka ŵeciti, “Ŵambi akuti ni Yohane Mbatizi, na ŵambi akuti ni Eliya, na ŵambi soti akuti ni Yelemiya kano umo wa alosya.”

¹⁵ Naye eŵakonsya, “Nga mwewo mkuti nine ŵani?”

¹⁶ Simoni Petulo eyasuka eciti, “Nimwe Mesiya Mwana wa Leza wamoyo.”

¹⁷ Yeso enena naye eciti, “Una syuko wewo Simoni mwana wa Yona, cikomo muŵili na mlopa uliye kukukundululila ivi, sembe Ŵata ŵa Kumulu niye.” ¹⁸ Newo nukuwuzya kuti, “Wewo niwe

p 16:13 Kaizaliya wa Filipi: Wenze mzinda ukulu pa zya cilambilo ca cikunja. Wenze patali na calo ca Izraeli makilomita opula pa makumi asano na imo (60). Mu mzinda uyu, mwenze vipupilo vya cikunja vyopula pa kumi na vine (14) Yeso peecitwalako asambili ŵake.

Petulo, pa luŵambe ulu ni paniti nimange Eklezya yangu na milyango ya Hade ize ivilwe kuisusya. ¹⁹ Nize nipeleke vyozulila vya Ufumu wa Kumulu kuli wewo. Ciliconse cimti m'mange pa calo capansi pano, ciŵe comangiwa na Kumulu soti na ciliconse cimti m'mangulule pa calo capansi na Kumulu ciŵe comangululiwa.”

²⁰ Eŵalamula asambili ŵake kuti asawuzya munthu aliwone kuti yeve ni Mesiya.

Yeso olaŵila zya mazunzyo na imfwa yake

(Maliko 8:31–9:1; Luka 9:22–27)

²¹ Kufumila pala, Yeso eyamba kulaŵila na asambili ŵake kuti, “Nuwamila kuya ku Yelusalemu kuti nikazunzyiwe notamanisiyiwa na akulu-akulu na akulu ŵa Ansembe na asambizi ŵa Dango, nopaiwa nozyuka siku ya mazo.”

²² Petulo emuita kunsei noyamba kumtuzula eciti, “Ici sicuti cim-citikileni mwewo!”

²³ Sembe Yeso ecewuka eciti kwa Petulo, “Fuma apa wewo Satana, niwe copilingisya, cikomo siwupoza mano ku vya Leza, sembe ku vya ŵanthu.”

²⁴ Yeso eŵawuzya asambili ŵake eciti, “Kano munthu opangwa kunikonkha owamila kulikana mwine eka, noliwulila msalaba wake, nonikonkha. ²⁵ Pakuti aliwone opangwa kupuzumusya moyo wake aze awutaye, nipo aliwone ati aze ataye moyo wake cikomo ca newo, aze awupeze. ²⁶ Cimuphindulile cinji munthu kano wawundatila calo conse notaya moyo wake? Kansi nicinji munthu caangatwale kusinthisya na moyo wake? ²⁷ Teti Mwana wa Munthu akaze na amalaika ŵake mu mcinzi wa Awisi, apo aze awezele ku munthu aliwone mwa milimo yake. ²⁸ Leze-leze numuwuzyani, alipo pali aŵa ali cilili pano ati akakane kulaŵa imfwa, mpaka akamuwone Mwana wa Munthu akuza mu Ufumu wake.”

Zyoyaluka kwa Yeso

(Maliko 9:2–13; Luka 9:28–36)

17 ¹ Pakapite masiku asano na imo (6) Yeso eciya nawo Petulo, Yakobe na Yohane mkwawo, nokwela nawo pamo

m'lupili itali kwaŵeka. ²Lomba peenze kulolesya, cinso ca Yeso ciyaluka m'kulola kwawo nong'animila nga ni zuŵa, na mkhano wake wenze mbee! ³Wonani, eŵawonekela soti Mose na Eliya nawo enze kulaŵila naye. ⁴Petulo emsenga Yeso kuti, "Asukulu, ni ciweme sewo kuŵa pano! Kano mupangwa, nimange misasa itatu, umo wanu, uyake wa Mose na uyake soti wa Eliya?"

⁵Peenze kulaŵila tetila, mkumbi wong'animila wiŵavimbiliza, nipo lizu ifuma mu mkumbi iciti, "Uyu ni Mwana wangu wotemweka, unutemwa naye, mommvwila."

⁶Akamvwe lizu iyi asambili ŵake, ecita mwezo nolipoza pansi. ⁷Yeso eciza kuŵakumya nonena nawo kuti, "Imani, msacita mwezo!" ⁸Akaŵinule menso ŵawo, aliye kuwonapo munthu aliwonse, sembe Yeso eka.

⁹Lomba peenze kusika m'lupili, Yeso eŵakonkhomezya kuti asakundulula vyeeciwona ku munthu aliwonse, mpaka paati akazyuke Mwana wa Munthu kwaakufwa.

¹⁰Asambili emkonsya eciti, "Nga nicinji asambizi ŵa Dango paakuti Eliya ni ati aŵe woyamba kuza?"

¹¹Naye eyasuka eciti, "Leze, Eliya ni ati akatangule kuza kuza kuwanya vinthu vyonse. ¹²Lomba newo numuwuziyani, Eliya ewela kale na ŵanthu aliye kumziŵa, emcitila msyakuŵi na Mwana wa Munthu ni mwaati aze amzunzyile tetila."

¹³Tetyo asambili eziŵa kuti olaŵila zya Yohane Mbatizi.

Yeso opozya mlumbwana wa ciŵanda consilaŵila

(Maliko 9:14–29; Luka 9:37–43)

¹⁴Akati kuwelela ku liwumba ya ŵanthu, munthu muyake eciya kumfukamila Yeso nakuti, ¹⁵"Asukulu, mumcitile lusungu mwana wangu, okunyuka nipo otamana cendi, nsita zinyinji oponela pa mulilo na pamanzi. ¹⁶Nimtwala kwa asambili ŵanu, nawo aliye kumpozya."

¹⁷Yeso eciti, "Mwe luko iliye cicetekelo na ya miluvyo, niŵe namwe nosimpha mpaka zuŵanji? Mleteni uyo mwana." ¹⁸Yeso ecicimula ciŵanda cila, naco cifumamo muli yeve. Nipo pa nsita yamene ila, mlumbwana ula epola.

17:1–5 2 Petulo 1:17–18 17:5 Genezesi 22:2; Masalimo 2:7; Yesaya 42:1; Mateyo 3:17; 12:18; Maliko 1:11; Luka 3:22; Detolonomo 18:15 17:10 Malaki 4:5 17:12 Mateyo 11:14

¹⁹Lomba asambili ŵake eciza kunsei nomkonsya kuti, "Cikomo nicinji sewo tivilwa kucifumya ciŵanda?"

²⁰Yeve eŵayasuka eciti, "Ni cikomo cakuti nimwe a cicetekelo citontho. Numuwuziyani cendi, kano muli naco cicetekelo nga ni kambuto ka mpilu, mngalicimule lupili iyi kufuma apa kuya payake. Paliye kanthu kamngavilwe kucita. ²¹[Lomba ciŵanda coteti nthechingafumyiwe tyala, sembe pa malombelo na politana kulya.]"^s

Yeso olaŵila soti zya imfwa yake

(Maliko 9:30–32; Luka 9:43–45)

²²Lomba akalongane pamo asambili wonse m'Galileya, Yeso elaŵila nawo kuti, "Mwana wa Munthu ali pafupi kutwaliwa m'manja ya ŵanthu. ²³Ŵeve aze ampaye, naye aze azyuke kwaakufwa pa siku yakatatu." Lomba mitima ya asambili ŵake izula na citinthi.

Msonkho wa Cipupilo

²⁴Akafwike ku Kapelenaumi, ŵala opokela ndalama zya msonkho wa m'Cipupilo emkonsya Petulo eciti, "Kansi msambizi wanu ntholipila msonkho wa m'Cipupilo?"

²⁵Yeve eŵayasuka kuti, "Olipila." Petulo peeciloŵa m'ng'anda, Yeso emkonsya eciti, "Simoni, ko ulinga syani? Nga mafumu ŵa cino calo, opokela kwa ŵani msonkho? Kwaankhalacalo kano kwaalwendo?" ²⁶Naye eciti, "Kwaalwendo!" Yeso eciti kwake, "Ankhalacalo nthosonkha. ²⁷Lomba kuti tisaapilingisya, nkhoza ku citenga upoze mezo yako pamanzi, saŵi yoyamba yuwuti umeze, uikanganule kamwa, nipo upezemo ngwinjili. Kaitwale kwawo iŵe msonkho wako na wangu."

Niŵani wopulamo?

(Maliko 9:33–37; Luka 9:46–48)

18 ¹Pa nsita ila, asambili eciza kwa Yeso nomkonsya eciti, "Mkulu wopula wonse mu Ufumu wa Kumulu niŵani?"

s 17:21 Mabuku ŵambi ŵakale aliye mzela 21 (lolani pa Maliko 9:29).

17:20 Mateyo 21:21; Maliko 11:23; 1 Akolinto 13:2 17:24 Ekisodo 30:13; 38:26 18:1 Luka 22:24

²Naye eita kamwana nokapanamika pakati pawo. ³Nipo eciti, “Leze-leze numuwuziyani, mkakana kuyaluka nakuwânga ni kamwana, simuti mkaloŵe mu Ufumu wa Kumulu. ⁴Aliwonse olicefya nga ni kamwana aka, uyo ni mkulu mu Ufumu wa Kumulu. ⁵Nipo aliwonse opokelela kamwana nga ni koteti pa zina yangu, onipokelela newo.

Mayezyo

(Maliko 9:42–48; Luka 17:1–2)

⁶“Lomba uyo opunthwisya tuwâna toteti tumvwila newo, ni ciweme kuti cimphelo cikulu cimangililiwe mu mkosi mwake notaiwa pa citenga cikulu.

⁷“Syamo ku calo capansi cikomo ca vyopunthwisya! Vyopunthwisya sivingaleke kuza, sembe syamo kwa uyo ovileta.

⁸“Kwanja kwako kano kwendo kwako kukuponthesya, ukutende nokutaya. Ni ciweme kuloŵa m'moyo wolemala, kupula kuwâna na manja aŵili, kano na mendo aŵili nopozewa mu mulilo wosasila. ⁹Nipo liso yako kano yukuponthesya, ulikolowole noitaya. Ni ciweme kuloŵa m'moyo na liso imo kupula kuwâna na menso aŵili nopozewa mu mulilo wa Gehena.

Linganizyo ya mbebele yoluwila

(Luka 15:3–7)

¹⁰“Wonani kuti sumupwazya cukanga kamo ka tuwâna utu, cikomo numuwuziyani kuti amalaika wâna Kumulu a wâna aŵa, owona cinso ca Wata Kumulu. ¹¹[Mwana wa Munthu eciza kupuzumusya oluwila].^t

¹²“Nga mulinga syani? Munthu akaŵa na mbebele makumi-kumi (100), noluvyapo imo, kansi saangasiye zila makumi asano na wane na mphuzyo zisano na zine (99) nakuya kusakila imo yoluwila ku malupili? ¹³Nipo akaipeza, leze, numuwuziyani, otemwa kwenekanthu pa ila mbebele imo kupula pa zila zilipo. ¹⁴Tetyo nthe cipangwilo ca Ausuwanu^u wâna Kumulu, kuti kamo ka tuwâna utu kaluwile.

^t 18:11 Mabuku wambi wakale aliye mzela 11 (lolani pa Luka 19:10).

^u 18:14 Mabuku wambi wakale akuti Wata.

Mkwana akakuponthela

¹⁵“Kano mkwanu akakuponthela,^v nkhoza ukamlangizye mluvyo wake pa mweka mwaŵili, akakumvwila, niye kuti uli naye pamo. ¹⁶Lomba kano aliye kuzomela, wulilapo munthu umo kano aŵili kuti, ‘Vyonse vikasimikiziyiwe m'kamwa mwa nthoni imo kano ziŵili,’ nga ni mwaakunenela Malembo. ¹⁷Kano akakane, mtwaleni ku mpingo. Kano soti saakamvwila mpingo, mcisyeni kuwânga nga ni wakunja kano umo wa okhomesya msonkho.

Zyomanga nomangulula

¹⁸“Leze-leze numuwuziyani, cimwamanga pano pansu na Kumulu camangiwa, nipo soti cimwamangulula pano pansu na Kumulu camangululiwa.

¹⁹“Kano mwaŵili mwakatizyana pa kalikonse kumsenga pano pansu, kapewe kwana kufuma kwa Wata wâna Kumulu. ²⁰Pali aŵili kano atatu olongana pa zina yangu, nili nawo pamo.”

Linganizyo ya mlumbwana wosalekelela

²¹Tetyo Petulo eciza kwa Yeso eciti, “Asukulu, kano mkwasu waniifyila, nimulekelele kangani? Ko mpaka kasano na kawili (7)?”

²²Yeso emyasuka eciti, “Osati kasano na kawili (7) tyala yayi, sembe mpaka makumi asano na aŵili (70) nopasya kasano na kawili (7) (70×7).” ²³Pa cikomo ici, Ufumu wa Kumulu tingaulinganizye na mfumu ipangwa kuti alumbwana wake amuwezele cikwelete. ²⁴Lomba peenze kupendelana, umo emleta kwake uyo enze na cikwelete, ndalama myanda na myanda. ²⁵Pakuti mlumbwana ula enzeve cowezya, mfumu ipingula kuti; yeve, mkazi wake, wana wake na mphango zyake zyonse zisitisiyiwe kuti awezele cikwelete cila. ²⁶Naye epona m'nkhonde mwake nom-senga eciti, ‘Mfumu, nipekoni kansita nane nize niwezele vyonse.’ ²⁷Mfumu ila imumvwila lusungu nomlekelele cikwelete cila.

^v 18:15 Akakuponthela: Mabuku wambi wakale akuti akapontha.

^w 18:22 Makumi asano na aŵili (70) nopasya kasano na kawili (7) (70×7): Kano kuti makumi asano na aŵili na mphuzyo zisano na ziŵili (77).

²⁸“Lomba mlumbwana ula akafume, epeza umo wa alumbwana ayake uyo emkweletela ndalama zitontho, emkata nomfina pamkosi eciti, ‘Wezya cikwelete cangu.’ ²⁹Ula mlumbwana muyake epona m'nkhonde mwake nompapatila eciti, ‘Wezyani mtima, nize nimuwezyeleni.’ ³⁰Yeve emkanila nipo empoza m'kamboli-mboli mpaka paati akawezyele cikwelete cila. ³¹Alumbwana ayake akawone teti, endandawula cendi, nipo eciyowuzya asukulu wawo yonse vyeecitika. ³²Nipo asukulu wake emuita, nomuwuzya kuti, ‘We mlumbwana muipa, newo nakulekelela cikwelete cako, cikomo wanipapatila. ³³Kansi suwungamcitile lusungu muyako nga ni mnakucitila newo?’ ³⁴Asukulu wake ekalipa nompoza m'kamboli-mboli nipo eciti, ‘Azunzike mpaka akawezye cikwelete conse.’”

³⁵Yeso eciti, “Teti Wata wa Kumulu ni mwaati akamcitileni mwewo soti kano simuwalekelela wenekwano kufumila pansa pa mtima wanu.”

Yeso osambizya pa zyolekana

(Maliko 10:1–12)

19 ¹Akasile Yeso kulawila malizu awa, efumako ku Galileya nakuya ku citwa ca Yudeya kusilya ila ya Kamana ka Yolodani. ²Nipo mawumba anyinji emkonkha, naye ewapozya.

³Afalisayo eciza kwake nomkonsya eciti, “Kansi nicozomelezyeka mu Dango yasu munthu kumfungula mkazi wake pa cikomo ciliconse?”

⁴Yeve eyasuka eciti, “Kansi mkaliye kuwelenga kuti kufumila poyamba Cipoza epoza mwanalume na mwanakazi? ⁵Tetyo ni cikomo cake mwanalume asiye avyazi wake, nolundikizyana na mkazi wake, nipo weve awili aze awe muwili umo. ⁶Tetyo, saali soti awili, sembe muwili umo. Teti ciwalundikizya pamo Leza, munthu asacipatula.”

⁷Weve emkonsya eciti, “Cikomo nicinji Mose epingula kumfungula mwanakazi nomupa cikalata ca uzice?”

⁸Yeso ewayasuka eciti, “Ecita teti Mose cikomo coyuma kwa mitima kwanu ni peecimzomelezyani kufungula mwanakazi, sembe kufumila poyamba sizenze teti. ⁹Numuwuzyani kuti aliwonse omfungula mkazi wake, pa cikomo ciliconse cikakana kuwa ca ucende, notenga muyake, ocita ucende.”

¹⁰Asambili wake eciti “Kano cili teti pakati pa mlume na mkazi wake, ni ciweme kusatenga.”

¹¹Yeso ewayasuka eciti, “Nthewonse angazomelekezye sambizyo iyi, sembe kwa wala kwiipewa. ¹²Lomba pali vikomo vinyinji analume caasatengela; wambi ni ngomwa, evyaluka tetila kufuma m'mala mwa anyina wawo, wambi ali teti cikomo etungululiwa na wanthu ana nsaka. Pali wambi soti asatenga cikomo colitwala ku milimo ya Ufumu wa Kumulu. Uyo angacizomele ici naacizomele.”

Yeso osyukisya tuwana

(Maliko 10:13–16; Luka 18:15–17)

¹³Tuwana tutontho etuleta kwa Yeso kuti atusinthilile manja notusyukisya. Lomba asambili wake ewacimula awo enze kuleta tuwana kwake. ¹⁴Akawone teti Yeso eciti, “Tulekeni tuwana tuze kwangu, pakuti Ufumu wa Kumulu ni wa toteti.”

¹⁵Akatusinthilile manja, efumapo.

Zya wonota

(Maliko 10:17–31; Luka 18:18–30)

¹⁶Mlumbwana umbi eciza kwa Yeso eciti, “Msambizi, ni ciweme cosyani ciningacite kuti nikapokele moyo wasasila?”

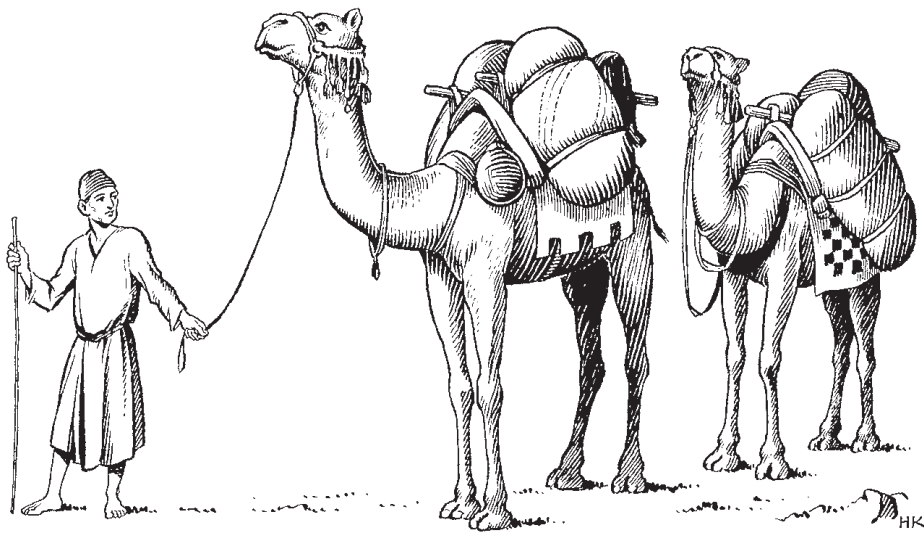
¹⁷Yeso emuwuzya eciti, “Kansi unikonsyelanji zya cinthu ciweme? Muweme ni umo tyala. Usapwazya matetulo ninga uka we ku moyo wasasila.”

¹⁸Emkonsya soti eciti, “Ni matetulo otyani?” Yeso eciti, “Usapaya, usacita ucende, usapunya, usacita unthoni wawenye. ¹⁹Wocinzika auso na anyoko, temwa mwanansi wako nga ni muwulitemwela wemwine.”

²⁰Mlumbwana ula eciti, “Vyonse ivi nuvisunga, nga cimbi cunuwamila kucita nicinji?”

²¹Nipo Yeso eciti kwake, “Kano upangwa kuwa wangwilo, nkhoza ukasitisey mphango zyako nakupa ndalama kwa ozingwa, lomba uka we nazyo mphango Kumulu. Nipati uze unikonkhe newo.”

²²Akamvwe malizu awa mlumbwana ula, eciya wokwinyilila; cikomo enze na mphango zinyinji.

Ngamila (19:24)

²³Yeso eŵawuzya asambili ŵake eciti, “Leze-leze numuwuzyani, cikawe cokosa kwa onota kuya kuloŵa mu Ufumu wa Kumulu.

²⁴“Soti numuwuzyani, ni cipepu ngamila kuloŵa pa kam'bowo kanzingano kupula wonota kuloŵa mu Ufumu wa Leza.”

²⁵Teti peecimvwa ivi asambili ŵake, ciŵazizwisya cendi, nipo eciti, “Nga angapuzumusiye niŵani?”

²⁶Yeso eŵalolesya nipo eciti, “Ici nicosakumika ku ŵanthu, sembe kwa Leza vyonse niv yokumika.”

²⁷Petulo eyasuka eciti, “Tisiya vyonse nomkonkhani mwewo, nga tiphindulepo cinji?”

²⁸Yeso eciti, “Leze-leze numuwuzyani, mwewo kumi na aŵili (12) munikonkha, pala Mwana wa Munthu paati akankhale pa cilimba cake m'calo calomba, namwe soti muze mnkhale pa vilimba kumi na viŵili (12) nopingula maluko kumi na aŵili (12) ŵa Izraeli.

²⁹Aliwonse uyo esiya mang'anda, kano ŵenekwawo, kano alongosi, kano awisi, kano anyina kano ŵana, kano minda; cikomo ca zina yangu aze apoke makumi-kumi (100) nopasya pamo na moyo wasasila. ³⁰Lomba anyinji ali kunthanzi, aze aŵe osililila, na awo osililila aze aŵe kunthanzi.”

Alumbwana okata mlimo m'munda wamphesya

20 ¹“Ufumu wa Kumulu uli moteti: Penze munthu muyake enze eciya m'mamawa kuya kusaka alumbwana kuti akakate mlimo m'munda wake wamphesya. ²Ekatizyana kuti aŵape ngwinjili imo ya siliva^y pasiku, teti eŵatuma m'munda wake wamphesya. ³Piifwika nsita ya kasano na kane (9 koloko), eciya soti kumalo amakwewo nipo ewona alumbwana ali cilili enzeve vyo-cita. ⁴Nipo eciti kwawo, ‘Tiyeni mkaseŵenza mu munda wangu wamphesya nikakulipileni malipilo aweme.’

⁵“Tetyo ŵala ŵanthu eciya. Mwine wa munda ula eciya soti zuŵa pamutu (12 koloko), na zuŵa pilisendeka (3 koloko), nipo ecita tetila. ⁶Lomba m'cingulo (5 koloko) eciya soti kumalo amakwewo ŵala, nipo eŵapeza alumbwana ŵambi soti ali cilili nipo eŵakonsya eciti, ‘Nicinji pamuli cilili pano, paliye cumucita zuŵa lonse?’ ⁷Nawo ŵemyasuka ŵeciti, ‘Paliye wawelako kuza kutilemba mlimo.’ Naye eŵawuzya eciti, ‘Tiyeni namwe mkaseŵenze mu munda wangu wamphesya.’

⁸“Kukati zwalala, mwine wa munda wamphesya eita cilolesya wake nomuwuzya kuti, ‘Iza, ŵaite alumbwana wonse niŵape malipilo ŵawo. Ŵala eciza kuseŵenza posililila niŵati uyamba kulipila, nosilizyila ŵala eyamba m'mawa.’ ⁹Awo ŵeyamba kukata mlimo m'cingulo eŵalipila ngwinjili ya siliva imo-imo. ¹⁰Nipo ŵala eciza m'mamawa akawone teti, elingilila kuti malipilo ŵawo apulemo, sembe nawo eŵalipila ngwinjili ya siliva imo-imo. ¹¹Akapoke malipilo ŵawo, ŵeyamba kung'onima pa vyeecicita mwine wa munda. ¹²Nipo eciti, ‘Ayasu aingokata mlimo kansita katontho, lomba sewo takata mlimo siku yonse pazuŵa, lomba mwatipa malipilo olingana!’

¹³“Mwine wa munda emyasuka umo wa ŵala eciti, ‘Newo niliye kukucenjelela cikomo wazomela kukata mlimo wa siku imo, na malipilo ŵa siku imo ni ŵanakupa. ¹⁴Tetyo tola malipilo ŵako wakuya, nupangwa kulipila muyako unalemba posililila nga ni mnakulipilila nawe. ¹⁵Kansi newo niliye nsaka pa ndalama zyangyu yocita vyunupangwa? Waŵipilwa kansu cikomo nine wawanzi?’”

y 20:2 *Ngwinjili imo ya siliva*: Ŵenze malipilo ŵa pasiku ŵa munthu waganyu.

20:8 *Levitiko 19:13; Detolonomo 24:15*

¹⁶Yeso akasilizye kulaŵila eciti, “Teti, awo osililila aze aŵe oyamba, na oyamba aze aŵe osililila.”

Yeso olaŵila kwa katatu zya imfwa yake

(Maliko 10:32–34; Luka 18:31–34)

¹⁷Yeso peenze kuya ku Yelusalemu, pa njila etola asambili ŵake kumi na aŵili (12), nakuya nawo kunsei nolaŵila nawo eciti, ¹⁸“Imvwani, tikuya ku Yelusalemu uko Mwana wa Munthu kwaati akatwaliwe m'manja ŵa akulu ŵa ansembe na asambizi ŵa Dango, notwaliwa ku imfwa. ¹⁹Soti akamtwale m'manja ŵa Amitundu, nawo aze amfweye, nomkwapula nompacika pa msalaba; lombpa pa siku yamazo, aze azyusyiwe kwaakufwa.”

Kusenga kwa mkazi wa Zebediya

(Maliko 10:35–45)

²⁰Naye mkazi wa Zebediya eciya kwa Yeso na ŵana ŵake alumbwana aŵili, emfukamila nosenga kuyavyiwa.

²¹Yeso emkonsya eciti, “Kansi mupangwanji?” Naye emyasuka eciti, “Mnisimikizyile kano ŵana ŵangu aŵa aŵili, akankhale umo ku kwanja kwanu kwendi na muyake kumanzyele mu Ufumu wanu.”

²²Yeso eŵayasuka eciti, “Sumuziŵa cumusenga, Ko mungakume ko kumwela nthumo ya matamano yaniti nikamweleko newo?” Nawo ŵeyasuka ŵeciti, “Inde, tingakumeko.”

²³Naye eciti, “Nicendi, nthumo yangu mukamweleko. Sembe niliye nsaka yakupa awo ati akankhale ku kwanja kwangu kwendi kano kumanzyele. Malo aŵa, ni a ŵala ŵeciŵawamizyilatu Ŵata.”

²⁴Asambili ŵala kumi (10) akamvwe teti, enyeka mtima cikomo ca ŵala aŵili. ²⁵Tetyo Yeso eŵaita pamo wonse noŵawuzya kuti, “Mziŵa kuti acipingula ŵa akunja okandamizya ŵanthu ŵawo, na acipingula soti okandamizyiwa na acitangulila ŵawo akulu. ²⁶Ivi visaŵa tetyo pali mwewo, sembe uyo opangwa kuŵa mkulu pali mwewo, naaŵe kuŵa wotumikila wanu. ²⁷Na aliwonse wa mwewo opangwa kuŵa wotangulila, naaŵekuŵa wotumikila wanu. ²⁸Nga ni mweecitila Mwana wa Munthu, aliye kuza kutumikiliwa,

sembe kuza kuŵatumikila ŵanthu, nakupa moyo wake kuŵa mbombola ya ŵanthu anyinji.”

Yeso opozya mphofu ziŵili

(Maliko 10:46–52; Luka 18:35–43)

²⁹Yeso na asambili ŵake peenze kufuma mu Yeliko, liwumba yenze kumkonkha. ³⁰Nipo mphofu ziŵili zyenze nkhezi m'mbali mwa njila, zikamvwe kuti Yeso opita, ziyamba kuŵilikizya ziciti, “Asukulu, Mwana wa Davide, ticitileni lusungu!”

³¹Liwumba iŵatuzula noŵawuzya kuti amyalale. Sembe ŵewe ni peeciŵilikizya kopulamo eciti, “Asukulu, Mwana wa Davide! Ticitileni lusungu!”

³²Yeso epanama noŵaita, nipo eŵakonsya, “Kansi mupangwa nimcitileni cinji?”

³³Nawo ŵeyasuka eciti “Asukulu, tupangwa kulolesya!”

³⁴Yeso eŵacitila lusungu noika manja ŵake pamenso ŵawo, nipo pa nsita ila ŵeyamba kulola nipo ŵemkonkha.

Yeso oloŵa mu Yelusalemu

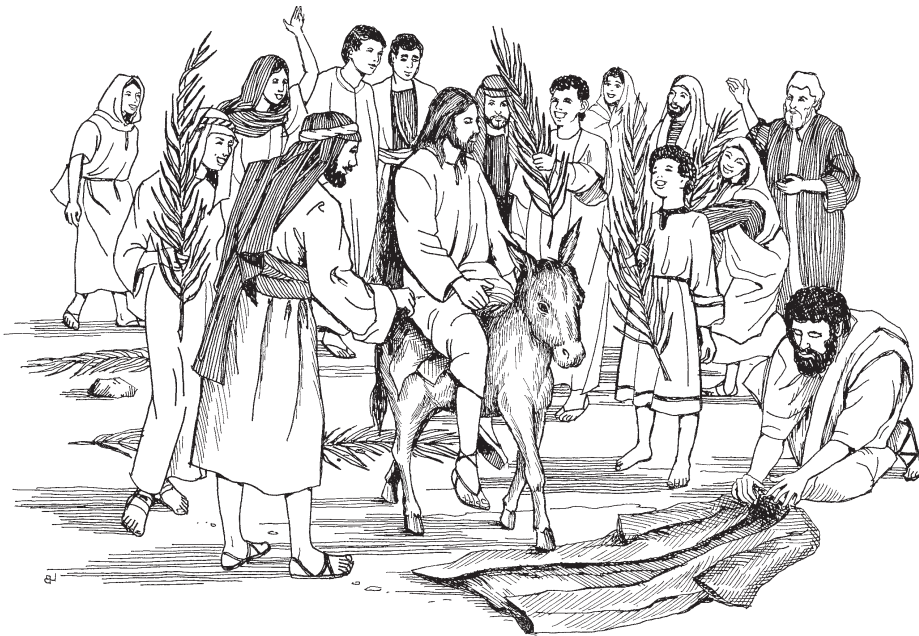
(Maliko 11:1–11; Luka 19:28–40; Yohane 12:12–19)

21 ¹Lomba Yeso na asambili ŵake akafwike pafupi na Yelusalemu, efwika pa Betifage pa Lupili ya Olivi. Yeso etuma asambili ŵake aŵili panthanzi pake. ²Nipo eciti, “Nkhoyani pa munzi uli pafupi, nipo mkapeze bulu womangilila pamo na mwana wake. Mwaamangulule wonse noŵaleta kwangu. ³Akamkonsyani munthu aliwonse, kamuwuziyeni kuti, ‘Asukulu oŵapangwa. Akasilizya kwaaseŵenzesya aŵatumizye soti lombapano.’”

⁴Ici cicitika kuti malizu ŵenenewa na mlosya afwikilisiyiwe, akuti:

⁵“Muwuziyeni mwana mwanakazi Ziyoni kuti,
‘Wona, Mfumu yako ikuza kwako,
yosisikanya, yokwela pa bulu,
na pa kamwana kabulu.’”

⁶Asambili ŵake eciya kucita nga ni mweeciŵawuziyila. ⁷Teti emleta bulu pamo na kamwana kake, nipo eyanzikapo mikhanjo yawo, nipo Yeso enkhalapo. ⁸Liwumba iyanzika mikhanjo yawo,

Yeso oloŵa na mcinzi mu Yelusalemu (21:6–9)

na ŵambi ŵetenda misambo noiyanzika mu njila. ⁹Liwumba ita-ngulila, na awo ŵenze kumkonkha ŵenze kukuwa kuti,
“Osana^z ku Mwana wa Davide!”

“Wosyukisiyiwa ni uyo akuza m'zina ya Asukulu!”

“Osana Kumulu kopulamo!”

¹⁰Yeso akalowe mu Yelusalemu, ŵanthu ŵezizwa nipo eciti,
“Niŵani uyu?”

¹¹Liwumba iyasuka iciti, “Uyu ni Yeso, mlosya wofumila ku Na-zaleti mu Galileya.”

z 21:9 **Osana:** Ni malizu ŵa Chialamu osenga kuyaviyiwa kano kupuzumusiya. Sembe lombani ni malizu olumba kano kumzizya Leza.

Yeso owamya m'Cipupilo

(Maliko 11:15–19; Luka 19:45–48; Yohane 2:13–22)

¹²Yeso eloŵa m'luŵanza ya Cipupilo noŵautusyila kunjja wonse awo enze kucita makwewo mwamene. Nipo egodobola mathebulu ya awo ŵenze kusinthisya ndalama, na mipando ya awo ŵenze kusitisa nkhunda. ¹³Nipo eŵawuzya kuti, “Kwilembewa, ‘Ng’anda yangu ize iitiwe ng’anda ya malombelo.’ Sembe mwewo mwaicisya kuŵa mofisamila njivi.”

¹⁴Mphofu na olemala eciya kwake m'Cipupilo, naye eŵapozya. ¹⁵Akulu ŵa ansembe na asambizi ŵa Dango, ecipya mtima peeciwona vinthu viweme vyeecicita Yeso, sembe ŵana ŵenze m'Cipupilo ŵenze kukuwa kuti, “Osana ku Mwana wa Davide!”

¹⁶Tetyo emkonsya Yeso,
“Mkumvwa kansi vyaakulaŵila aŵa ŵana?”
Yeso eciti, “Inde! Ko mkaliye kuŵelenga kuti,
‘Mwaasambizya ŵana na malucece,
kumlumba na malumbo owamila?’”

¹⁷Lomba eŵasiya kula ku Yelusalemu, nakuya ku Beteniya kweecilala siku imo.

Yeso osyamika cimuti ca ciku

(Maliko 11:12–14, 20–24)

¹⁸Kukace m'mamawa powelelamo ku mzinda wa Yelusalemu, Yeso ecimvwa njala. ¹⁹Nipo ewona cimuti ca ciku mbali mwa msewo, nipo eciya m'nyansi mwake. Lomba epeza m'cimuti cila mwenzeve vitwalo, sembe matepo tyala. Tetyo eciwuzya cimuti cila kuti, “Kuyamba lelo siwuti ukatwalepo soti.” Pa kansita tyala katontho ciku ula eyuma.

²⁰Akawone teti asambili ŵake, ŵezizwa nipo eciti, “Nga uyu ciku wayuma syani teti maluŵilo?”

²¹Yeso eŵayasuka eciti, “Leze-leze numuwuziyani, mkaŵa na ci-cetekelo nosakaika, simuti mkacite nga ni ivi tyala vyacitika kuli ciku uyu, sembe soti mngaiwuzye lupili iyi kuti, ‘Nkhoya, kalipoze pa citenga,’ nipo cingacitike tetyo. ²²Kano muli na cicetekelo, ka-likonse kamti msenge m'malombelo, muze mpewe.”

Omkonsya Yeso zya nsaka zyake

(Maliko 11:27–33; Luka 20:1–8)

²³ Akaloŵe m'Cipupilo Yeso, akulu ŵa ansembe na acitangulila eciza kwake peenze kuŵilizya, nipo eciti, “Ni pa nsaka zyanji pamucita ivi vinthu, soti niŵani empani nsaka izyo?”

²⁴ Naye Yeso eŵayasuka eciti, “Nane nimkonsyeni konsyo imo, nipo mkaniyasuka nane nimuwuzyeni ni nsaka zyosyani zyanucitilamo ivi vinthu. ²⁵ Kansi ubatizo wa Yohane wifumila Kumulu kano ku ŵanthu?”

Lomba ŵeyamba kususyana ŵeka-na-ŵeka, “Kano tinene kuti wifumila Kumulu, atiwuzye kuti nga cikomo nicinji muliye kumcetekela. ²⁶ Soti tikati wifumila ku ŵanthu, tuyopa, cikomo liwumba yuziŵa kuti enze mlosya.”

²⁷ Teti ŵemyasuka Yeso ŵeciti, “Sutuziŵa.”

Naye eŵawuzya eciti, “Nane siniti nimuwuzyeni kunufumya nsaka inucitila ivi.

Linganizyo ya ŵana analume aŵili

²⁸ “Nga mwewo, mulinga syani? Penze munthu enze na ŵana aŵili. Emuwuzya woyamba kuti, ‘Nkhoya lelo ukalime m'munda wamphesya.’

²⁹ “Yeve ekana, lomba pavuli polingilila paweme eciya.

³⁰ “Soti emuwuzya mwana wake muyake kuti, ‘Nkhoya lelo ukalime m'munda wamphesya.’ Yeve ezomela, sembe pavuli pake, aliye kuyako.

³¹ “Kansi pa aŵa aŵili, mulinga kuti niŵani emvwila awisi?”

Nawo ŵemyasuka ŵeciti, “Ni ula woyamba.”

Yeso eciti, “Leze nunena namwe, okhomesya msonkho na acilale-lale omtangulilani kuloŵa mu Ufumu wa Kumulu.

³² “Cikomo Yohane eciza kwanu kumuwonesyani njila yolungama, namwe muliye kumvwila; sembe acilale-lale na okhomesya msonkho emvwila. Cukanga pemwiwona teti, muliye kuyaluka mitima nomcetekela.

Linganizyo ya ozyamika munda wa mphesya

(Maliko 12:1–12; Luka 20:9–19)

³³ “Lomba imvwani linganizyo iyake: Penze mwine wa munda ekomela mphesya m'munda wake, teti epanga lusito kuzenguluka munda ula. Ekumba cisengu cokandilamo mphesya, nomanga ndala. Ewuzyamikisya munda wa mphesya ku ŵanthu ŵambi nakuya ku calo cimbi. ³⁴ Ikafwike nsita yowezya, etuma alumbwana ŵake kuya kutolako vitwalo.

³⁵ “Ŵala ezyamika munda, eŵakata alumbwana ŵake. Umo emnyata, muyake empaya, na muyake soti emtema na mawe. ³⁶ Etuma soti alumbwana ŵambi anyinji kupula ŵala oyamba, sembe nawo eŵacita tetila nga ni ŵala oyamba. ³⁷ Posililila, etuma mwana wake polinga kuti cendi akamcinzike.

³⁸ “Lomba akamuwone, ŵala ezyamika munda ula emvwana eciti, ‘Uyu ni mphyani, tiyeni timpaye, kuti upyani wake uŵe wasu.’ ³⁹ Nawo ŵemkata, nompozela kunja kwa munda, nompaya.”

⁴⁰ Yeso eŵakonsya eciti, “Lomba nga mwine wa munda wa mphesya akaza, mulinga aze acitenji na ŵala ezyamika munda ula?”

⁴¹ Ŵeve emyasuka eciti, “Aze aŵapaye, nozyamikisya munda ula ku ŵambi, awo ati aze ampeko vyowezya pa nsita yake.”

⁴² Yeso eciti, “Kansi mkaliye kuŵelengamo m'Malembo?

‘Liwe iyo yeecikana ŵala omanga ng’anda,

iciza kuŵa ya pangondya.

Ici cifumila kwa Asukulu,

nicozizwisya m'menso ŵasu.’

⁴³ “Ni cikomo cake Ufumu wa Leza uze upokewe kwanu nopewa ku luko yutwala vitwalo vyake. ⁴⁴ Teti uyo ati aze aponele pa liwe iyi, aze anyanyawuke, sembe uyo wati cize cimponene ciliwe ici, aze afwamfwanthike.”^a

⁴⁵ Akulu ŵa ansembe na Afalisayo peecimvwa linganizyo iyi, eziŵa kuti enze kulaŵila zya ŵeve. ⁴⁶ Teti epangwa kummanga, lomba eyopa liwumba pakuti yenze kumcisya mlosya.

Linganizyo ya malyela wa nthengo

(Luka 14:15–24)

22 ¹Yeso elawila nawo soti mu malinganizyo eciti, ²“Ufumu wa Kumulu tingaulinganizye na mfumu imbi itewetela mwana wake malyela wa nthengo. ³Nipo ituma alumbwana wake kuya kuita awo weitiwa ku nthengo, lombwa waliye kuwela. ⁴Teti ewatuma soti alumbwana wambi na malizu wakuti, kawawuziyeni wala eitiwa kuti, ‘Nawamiziyilatu cakulya ca m'cungulo: ng'ombe zyanguzyonona zypaiwa, na vyonse ni vyowamiziywilatu, izani ku malyela wa nthengo.’ ⁵Lomba weve aliye kupozako mano; umo eciya ku munda wake, na muyake eciya ku makwewo. ⁶Lomba wala eitiwa esyala, ekata alumbwana wake nowazunzya nowapaya. ⁷Nipo mfumu inyeka mtima, notuma manjoli-njoli wake, kuya kupaya tula tupondo nosyoka mzinda wawo. ⁸Tetyo eciti kwa alumbwana wake, ‘Malyela wapekanyiwilatu, sembe awo eitiwa enze osawamila. ⁹Lomba nkhoiyani m' misewo, na aliwonse wamti mkapeze, kawaiteni awele ku malyela.’ ¹⁰Alumbwana wala eciya m' misewo nowaita wonse wecipeza, aipa na aweme pamo; teti na ng'anda ila izula fwaa!

¹¹“Mfumu piiciza kuwona oitiwa ku nthengo, iwonapo munthu umo aliye kuvwala mkhanjo wa nthengo. ¹²Nipo imkonsya iciti, ‘We muyangu, walo wa syani muno uliye mkhanjo wa nthengo?’ Naye enzeve colawila. ¹³Teti mfumu iciti kwa alumbwana wake, ‘M' mangeni manja na mendo, kampozoni panja ku mfinzi, uko kwaati akolila nokukuta meno.’

¹⁴“Cikomo oitiwa nanyinji, sembe osaluliwa natontho.”

Konsyo pa zyokhoma msonkho

(Maliko 12:13–17; Luka 20:20–26)

¹⁵Afalisyayo eciyomvwana mwaati amkatile Yeso m'kula wila kwake. ¹⁶Tetyo etuma asambili wawo na wanthu wa Helodi kwake nipo eciti, “Msambizi, tuziwa kuti nimwe waacendi, msambizya vyendi njila ya Leza. Soti simupwelela cikomo simulolesya cinso ca munthu. ¹⁷Tiwuziyeni, kansi mulinga

syani, nikowamila kukhoma msonkho kwa Kaizala ^b kano yayi?”

¹⁸Yeso poziwa malingililo wawo aipa eciti kwawo, “Mwewo o-lipazyana, muniyezyelanji? ¹⁹Niwonesyeni ngwinjili yumsewenzesya pokhoma msonkho!” Nawo wemuwonesya. ²⁰Yeso ewakonsya eciti, “Nga cinso cilipo na zina ni vya wani?”

²¹Eyasuka eciti, “Ni vya Kaizala.”

Tetyo eciti kwawo, “Twalani kwa Kaizala vya Kaizala, na kwa Leza vya Leza.”

²²Nawo akamvwe teti, wezizwa nipo efumapo nomsiya.

Konsyo pa zya mazyukilo

(Maliko 12:18–27; Luka 20:27–40)

²³Siku yamene ila, Asaduki, osacetekela zya mazyukilo, weci-za kwa Yeso nomkonsya weciti, ²⁴“Msambizi, Mose etiwuzya kuti kano mwanalume wafwa nosiya mkazi wake ciliye mwana, mkwawo ampyane mkazi ula nomvyalila wana wati akapyane zina ya ausuwawo ecifwa. ²⁵Lomba enzepo pokwawo analume asano na awili (7); woyamba etenga mwanakazi nakufwa ciliye mwana, nipo wofilwa ula epyaniwa na mkwawo. ²⁶Naye mkwawo ula ecifwa tetila. Naye wakatatu ecifwa tetila mpaka wa kasanano na kawili (7). Wonse aliye kuvyalamo wana. ²⁷Pavuli pake, mwanakazi naye ecifwa. ²⁸Tetyo pa siku ya mazyukilo, mwanakazi ula, akawe mkazi wa wani, pakuti wonse asano na kawili (7) emtengako?”

²⁹Yeso ewayasuka eciti, “Monse nimwe oluvya cikomo sumuziwa Malembo kano vizo vya Leza. ³⁰Pa mazyukilo wanthu akawe nga ni amalaila wa Kumulu, kuka weve kutenga kano kutenge- wa. ³¹Lomba pa zya mazyukilo wa akufwa, muliye kuwelenga vinenewa na Leza? ³²Leza eciti, ‘Newo nine Leza wa Abulahamu, Leza wa Isaki na Leza wa Yakobe.’ Teti, si Leza wa wanthu akufwa sembe wa amoyo.”

³³Liwumba piicimvwa ivi, izizwa pa masambizyo wake.

b 22:17 Kaizala: Mfumu Ikulu ya ku Loma (Lolani soti pa Mndandanda wa Malizu Acilwendo).

Tetulo yopulamo

(Maliko 12:28–34; Luka 10:25–28)

³⁴Lomba Afalisayo akawone Yeso wacimfya Asaduki, elongana pamo. ³⁵Teti umo wa wâ Dango emkonsya momuyezya eciti,

³⁶“Msambizi, ko tetulo yopulamo ya Dango ni losyani?”

³⁷Yeso eyasuka eciti, “Womtemwa Asukulu Leza wako na mtima wako wonse, na moyo wako wonse, na mano wako wonse.” ³⁸Iyi ni tetulo yoyamba na yopulamo.

³⁹Na yakawili yulingana nayo ni iyi, ‘Womtemwa mnansi wako nga ni muwulitemwela wemwine.’

⁴⁰Pa aâwa matetulo aâwili, nipalupanama Dango yonse ya Mose na alosya.”

Konsyo pa zya Mesiya

(Maliko 12:35–37; Luka 20:41–44)

⁴¹Akalongane pamo Afalisayo, Yeso eâwakonsya eciti, ⁴²“Mulinga syani pa zya Mesiya, ni wa luko ya wani?”

Nawo wêciti, “Ni mwana wa Davide.”

⁴³Yeso eâwakonsya soti kuti, “Ko Davide polaâwila mwa Mzimu, emuitilanjî kuti ‘Asukulu’? Pakuti yeve eciti,

⁴⁴‘Asukulu eciti kwa Asukulu,

Nkhala ku kwanja kwangu kwendi

mpaka nikaike alwani wako

pansi pa mendo wako.’

⁴⁵Lomba kano Davide emuita yeve kuti, ‘Asukulu,’ angaâwe syani mwana wa Davide?”

⁴⁶Penzeve ekaumo elaâwilapo soti. Teti kuyambila nsita ila, penzeve ekaumo ekumako kumkonsya.

Yeso ocenjezya zya asambizi wâ Dango na Afalisayo

(Maliko 12:38–39; Luka 11:43–46; 20:45–46)

23 ¹Yeso elaâwila na liwumba pamo na asambizi wâke kuti, ²“Asambizi wâ Dango ya Mose pamo na Afalisayo ni ali na nsaka yoyalula Dango ya Mose. ³Mocita nthina kuvicita vyonse vyaakumuwyani novisunga, lomba msakonkha mwaakucitila wêve, cikomo olaâwila tyala socita vyaakusambizya. ⁴Omanga

mitolo noitwika pa mitu pa ayawo, sembe wêve ovilwa kuâwayavya kuimya cukanga na munwe umo.

⁵“Wêve ocita milimo yawo yonse kuliwonesya ku wanthu. Wona ni twaakuvwala pa mphumi na kumanja,^c tolembewapo malizu wâ Leza, soti lolani kukula notalimpha kwa mphomphonje ku mikhanjo yawo. ⁶Otemwa mipando ya mcinzi pa malyela na m'mang'anda wâ malombelo. ⁷Soti otemwa kupewa mtende wamcinzi noitiwa kuti, ‘Msambizi’^d na wanthu m'malo amakwewo.

⁸“Lomba mwewo msaitiwa kuti ‘Msambizi,’ cikomo muli na Msambizi umo tyala, nipo monse mwewo nipokwanu mu cicetekelo. ⁹Nipo msaita aliwonse pansî pano kuti ‘Wata,’ cikomo muli tyala na Wata umo ali Kumulu. ¹⁰Soti msaitiwa ‘Msambizi,’ cikomo Msambizi wanu ni umo tyala Mesiya. ¹¹Mkulu pali mwewo, owamila kuâwa omtumikilani. ¹²Aliwonse olikuzya aze asisiyiwe na aliwonse olisisya aze akwezyewe.

Yeso oâwacimula olipazyâ

(Maliko 12:40; Luka 11:39–42, 44, 52; 20:47)

¹³“Syamo kwanu asambizi wâ Dango na Afalisayo, mwe olipazyâ! Muzalila wanthu panja pa Ufumu wa Kumulu, cikomo mwewo sumuloâwamo nipo mulesya ayanu kuloâwamo. ¹⁴[Syamo kwanu asambizi wâ Dango na Afalisayo, mwe olipazyâ! Cikomo muzulila anakazi ofilwa noâwalyela vyuma vyawo, nofisama mu malombelo atali-atali. Leza aze akulangenî cendi.]^e

¹⁵“Syamo kwanu asambizi wâ Dango na Afalisayo, mwe olipazyâ! Muyenda misinzo itali pamsîli na pamanzi, kuti muyalule munthu umo. Sembe akayaluka, mumcîsya kuâwa mwana wa Gehena ka-wîli kupula mwewo.

¹⁶“Syamo kwanu otangulila mwe mphofu! Mulaâwila, ‘Ku aliwonse olapizya pa Cipupilo, aliye mlandu. Sembe aliwonse ati alapizye pa golide wa m'Cipupilo, olimangilila na cilapilo cake.’

c 23:5 Twaakuvwala pa mphumi na kumanja: Mwenze Malembo wâ mu Dango ya Mose. Kuvwala utu, kwenze kuwonesya kuâwa munthu wolitwala kwa Leza (lolani pa Nyumeli 15:37–41).

d 23:7 Msambizi: Mu Chigiliki akuti *Labi*, kuyalula kuti *Msambizi*.

e 23:14 Mabuku wambi wâkale aliye mzela 14 (lolani pa Maliko 12:40).

¹⁷Mwe vipuŵa vyotulika menso! Cikulu nicinji, golide kano Cipupilo cuzizya golide? ¹⁸Soti msambizya kuti, aliwonse ati alapizye popupila nsembe kuliye mlandu, lomba uyo olapizya mtulo uli popupila nsembe ali na mlandu. ¹⁹Mwe mphofu mwewo! Cikulu nicinji mtulo uli popupila nsembe, kano popupila nsembe pozizya mtulo? ²⁰Tetyo uyo olapizya popupila nsembe, olapizya na vyonse vilipo. ²¹Uyo olapizya pa Cipupilo, olapizya na pauyo onkhalamo. ²²Naye uyo olapizya Kumulu, olapizya pa cilimba ca Ufumu wa Leza na uyo onkhalapo.

²³“Syamo kwanu asambizi ŵa Dango na Afalisayo, mwe olipazya! Mumupa Leza cimo ca vya kumi vya vyonunkhilisya vyakulya vyanu. Sembe mwileka kukonkha vyopangwika cendi vya matetulo ŵa Leza nga ni: cilungamo na lusungu na kucete-keleka. Ivi muwamila kuvikonkha nosasiyako vimbi. ²⁴Mwewo okulika mwe mphofu! Mufumya lunzi mu cakumwa canu, sembe mumela ngamila.

²⁵“Syamo kwanu asambizi ŵa Dango na Afalisayo, mwe olipazya! Musuka nthumo na mbale kunjwa kweka, sembe mkati ni mozula na utani nolitemwa. ²⁶We Mfalisayo mphofu! Yamba kusuka mkati mwa nthumo na mbale ni powamya kunjwa.

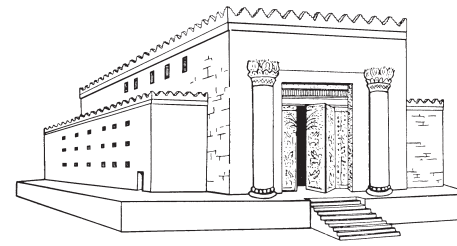
²⁷“Syamo kwanu asambizi ŵa Dango na Afalisayo, mwe olipazya! Muli nga ni mitupa ku msitu, oiwamya noituŵisya kunjwa tyala, sembe mkati ni mozula vifupa vya ŵanthu akufwa nowola cendi. ²⁸Tetyo, namwe kunjwa muwoneka olungama ku ŵanthu, sembe mkati mwanu nimwe ozula na kulipazya na viipa vimbi.

Yeso olaŵila zya mazunzyo ŵawo

(Luka 11:47–51)

²⁹“Syamo kwanu Afalisayo na asambizi ŵa Dango, mwe olipazya! Cikomo mumanga mitupa ya alosya, nowamya mitupa ya olungama. ³⁰Nipo mulaŵila kuti, angati tenzeko pa nsita ya vikolwe vyasu, sembe tiliye kusanzyana nawo povwisya mlopa wa alosya. ³¹Pocita tetyo, mulicitila unthoni kuti nimwe ŵana ŵa ŵala epaya alosya. ³²Tetyo, pitilizyani nokwanilisya vyala vicitwa na vikolwe vyanu.

³³“Mwe njoka! Ŵana ŵa cipili! Mngapuzumuke syani osatwa-liwa kumulilo wa Gehena? ³⁴Tetyo numtumizyilani alosya na

Cipupilo ca ku Yelusalemu (24:1, 2)

ŵanthu amano na asambizi, ayake muŵapaye, noŵapacika. Ŵayake muŵakwapule m'mang'anda ŵa malombelo noŵawutusya wonse kufuma mu mzinda na mzinda. ³⁵Tetyo umuzileni mlopa wonse wa olungama wivwisiyawa pa calo,

kuyambila pa mlopa wa Abelo ula wolungama, kuza na pa mlopa wa Zekeliya mwana wa Belekiya, ula umwipaila pakati pa Cipupilo na popupila nsembe. ³⁶Leze-leze numuwuzyani, ivi vyonse vizile a luko ino!

Yeso olilila Yelusalemu

³⁷“Wewo Yelusalemu, Yelusalemu! Upaya alosya, noŵatema na mawe akatembwe ŵaakukutumizyila Leza; nikangati kunusaka kulonganyika ŵana ŵako pamo, nga ni msote mwaakufukatila tusiyo-siyo twa ine? Sembe nawe uliye kuzomela. ³⁸Lolesya! Ng'anda yako yasyala yeka soca muliye kanthu. ³⁹Tetyo nukuwuzya, siwuti uniwone soti mpaka pati ukanene kuti, ‘Wocinzikiwa ni uyo akuza pa zina ya Asukulu!’”

Yeso olaŵila zyo pasula Cipupilo

(Maliko 13:1–2; Luka 21:5–6)

24 ¹Akafume Yeso m'Cipupilo, asambili ŵake emkonkha nolaŵila naye pa zya Cipupilo. ²Naye eŵayasuka eciti, “Leze-leze numuwuzyani, ivi vyonse vyamuwona vize vipozewe pansu, nipo cukanga liwe imo siiti ize iŵe pamulu pa iyake.”

Mazunzyo na matamano

(Maliko 13:3–13; Luka 21:7–19)

³Lomba Yeso peenze nkhezi pamulu pa Lupili ya Olivi, asambili eciza kwake kunsei eciti, “Tiwuzyani, nga ivi vikacitike zuŵanji, soti na ciziŵikilo cake cikaŵe cosyani na ca kumasilililo ŵa calo capansi?”

⁴Yeso eŵayasuka kuti, “Iŵani menso cikomo munthu umbi angamyepkeni. ⁵Akaze anyinji pa zina yangu nakuti, ‘Newo

nine Mesiya,' nipo akayepeke anyinji. ⁶Nipo muze mumvwe zya nkondo na nkambakamwa zya nkondo, msati mkakafime mitima cikomo ivi vyonse vyuwamila kucitika. Lomba aŵa nthe masilililo ŵa calo capansi.

⁷“Paze paŵe kuwukilana mtundu na mtundu, ufumu na ufumu, paze paŵe soti cilala pa calo capansi noteng'eneka m'malo olekana-lekana. ⁸Ivi vyonse ni kuyamba tyala kwa viziŵikilo nga ni vyoŵaŵa vya mwanakazi popapa.

⁹“Namwe muze mtwaliwe kuya kutamanisiyiwa nopaiwa, soti mitundu yonse ya ŵanthu ize imtinkheni cikomo ca newo. ¹⁰Pa nsita ila, anyinji aze apilingisiyiwe nipo aze avumbulane notinkhana ŵeka-na-ŵeka. ¹¹Tetyo alosya anyinji awenye aze awonekele noyepika anyinji. ¹²Cikomo copaka kwa viipa, kutemwana kuze kucepe. ¹³Lomba uyo wati akakoselele mpaka kumasilililo, akapuzumusyiwe. ¹⁴Nipo iyi mbila iweme ya Ufumu ize iŵiliziyiwe pa calo conse capansi nakuŵa nthoni ku mitundu yonse, apo ninga kuze kuŵe kusila kwa calo capansi.”

Mazunzyo oyofya kwenekanthu

(Maliko 13:14–23; Luka 21:20–24)

¹⁵“Nipo mkaza kuwona cosazomelezyeka na coceneka cupanama pamalo ozila, nga ni mweecinanela Daniyele mlosya, oŵelenga naamvwisisye ici.”

¹⁶“Lomba awo ali mu Yudeya naakawutukile ku malupili, ¹⁷na uyo ali pa mtenje wa ng'anda asasika kufumya vili m'ng'anda yake. ¹⁸Na uyo soti ali ku munda asawelega ku ng'anda kuya kutola covimbila cake. ¹⁹Syamo kwa awo anakazi ati akaŵe na mavumo, na awo onyonsya m'masiku ŵala. ²⁰Tetyo sengani kwa Leza kuti kuwutuka kwanu kusakaŵa pa nsita ya mwela kano pa siku ya Sabata. ²¹Cikomo pa nsita ila, kuze kuŵe mazunzyo oyofya kwenekanthu akaliye kuŵako ciyambile calo capansi mpaka lomba, soti sikukaŵapo. ²²Angati Leza aliye kucefya masiku ŵala, sembe paliye ekaumo epuzumuka. Lomba cikomo ca awo osaluliwa, masiku ŵala aze acefyewe.

²³“Pa nsita ila, akamuwuziyani munthu kuti Mesiya ali pano kano kuti ali kula, osammvwila. ²⁴Cikomo pa nsita ila, olicisya kuŵa a

Mesiya na olicisya kuŵa alosya aze awonekele, nocita viziŵikilo na vyoziwisya kuti akasoye, kano ni kokumika, na ŵala osaluliwa. ²⁵Newo namziŵisilantoni.”

²⁶“Lomba akaza kumuwuziyani kuti, ‘Ali m'malambo,’ msati mkayeko, kano kuti, ‘Wonani lomba ali m'cipinda,’ msati mkaŵa-cetekele. ²⁷Cikomo nga ni mkoŵalila kang'ani-ng'ani kufumila kumatulilo nowonekela kumaloŵelo a zuŵa na Mwana wa Munthu akawelete tetila.

²⁸“Cikomo pali citumbi, na makuŵi ni paakuŵa.

Kuza kwa Mwana wa Munthu

(Maliko 13:24–27; Luka 21:25–28)

²⁹“Lomba akaza kusila matamano m'masiku ŵala, ‘zuŵa ikaleke kuŵala na mwezi suwukalangizya kuŵala kwake. Nipo nhandala zize zipone kufuma Kumulu, nipo vizo vya m'lulezi vize visung'unzyike.’

³⁰“Pavuli pake ciziŵikilo ca Mwana wa Munthu cize ciwonekele mu lulezi. Na ŵanthu wonse ŵa calo capansi aze alile, akaza kuwona Mwana wa Munthu akuza m'makumbi ŵa Kumulu na vizo na mcinzi wopulamo. ³¹Naye aze atume amalaka ŵake, nolila kwa lupenga kukulu kuze kumvwiwe. Nawo aze alonganyike pamo osaluliwa ŵake, kufumila ku vitwa vine vya calo capansi, kuyambila ku citwa cimo nosiliziyila ku cimbi.

Sambizyo ya cimuti ca ciku

(Maliko 13:28–31; Luka 21:29–33)

³²“Lomba sambililani pa linganzio iyi; mkawona ciku otumba, mziŵa kuti mainza apalamila. ³³Teti namwe mkaza kuwona viziŵikilo ivi, ziŵani kuti nsita yapalamila,^f ili pamlyango pamene. ³⁴Leze-leze numuwuziyani, luko ulu siluti lulope kufwikila vyonse vifwikilisiyiwe. ³⁵Calo ca Kumulu na capansi vize vilope sembe malizu ŵangu saati aze alope.

^f 24:33 *Nsita yapalamila*: Kano kuti ali pafupi kuza.

Paliye oziwâ zya siku kano nsita

(Maliko 13:32–37; Luka 17:26–30, 34–36)

³⁶“Lomba zya siku na nsita yakuza kwa Mwana wa Munthu, cukanga amalaika wâ Kumulu kano Mwana⁹ nthoiziwâ, sembe Wata wêka niye. ³⁷Nga ni mweenzele masiku wâ Nowa, nimkuti kukawêle pa kuza kwa Mwana wa Munthu. ³⁸Masiku wâla piyenze ikaliye kuza zamba, wanthu enze kulya, kumwa, kutenga notenge-wa mpaka nofwika pa siku yeciloewelamo Nowa m'combo. ³⁹Wêve aliye kuziwa mpaka zamba piiwela. Na piiwela zamba iwâkoko-lola. Tetyo nimkuti kukawêle pa kuza kwa Mwana wa Munthu.

⁴⁰“Alumbwana awili aze awê m'munda, sembe umo aze atolewe, na muyake aze asiiwe. ⁴¹Anakazi awili aze awê opela pa mphelo, sembe umo aze atolewe, na muyake aze asiiwe.

⁴²“Tetyo iwâni menso cikomo sumuziwa siku yozilamo Asukulu wanu. ⁴³Lomba angati mwine wa ng'anda eziwâ ni nsita yanji yaiti izilemo njivi, sembe aliye kulala kuti isalowa. ⁴⁴Namwe mwa-kuwâ menso tetila, cikomo kansita kozilamo Mwana wa Munthu sumkaziwâ.

Nyanchito wocetekeleka na wosacetekeleka

(Luka 12:41–48)

⁴⁵“Kansi nyanchito wocetekeleka na wamano niwâni? Ni ula weeciika kuwâ cilolesya pa anyanchito ayake ku mwine wa ng'anda, kuwâpa vyakulya pansita yake.

⁴⁶“Ana syuko nyanchito uyo waati asukulu wake akapeze ocita vyeecimuwuzya. ⁴⁷Leze-leze numuwuzyani, asukulu wake aze atemwe naye nomupa upinguzi pa mphango zyake zyonse. ⁴⁸Lomba kano nyanchito ula ni muipa, akanene mu mtima mwake kuti asukulu acelwe kuza, ⁴⁹noyamba kuwanyata anyanchito ayake, kulya, nomwela pamo na acakolwa. ⁵⁰Lomba asukulu wake akawele pasiku na nsita yasaziwâ yeve. ⁵¹Naye aze amsang'anthe nomuika citwa cimo na olipazyâ. Uko kukawê kulila nokukuta meno.

g 24:36 Mabuku wambi wakale aliye malizu wakuti kano Mwana.

24:37 Genezesi 6:5–8 24:39 Genezesi 7:6–24 24:43–44 Luka 12:39–40

Linganizyo ya visungu kumi (10)

25 ¹“Pa nsita ila Ufumu wa Kumulu uze ulinganizyiwe na visungu kumi (10), ivyo viwula nyale zyawo nakuya kucinguzya wotenga. ²Visano vyenze vyopusa, na viyake visano vyenze vyamano. ³Visano vila vyopusa, viwula nyale zyawo sembe viliye kutola mafuta okumanila. ⁴Lomba vyamano vila, viwula nyale zyawo na mafuta okumanila. ⁵Akacelwe kuza wotenga, wonse weyamba kukusila nolala tulo.

⁶“Pakati pa usiku wotenga eciza, na wanthu weyamba kukuwa wêciti, ‘Izani! Tiyeni tikamcinguzye!’ ⁷Tetyo visungu vila viima noyasya nyale zyawo. ⁸Nipo vyopusa viyamba kusenga mafuta ku vyamano vila vicit, ‘Nyale zyasu zuzima tipekoni mafuta!’ ⁹Navyo vyamano viwayasuka vicit, ‘Mafuta wasu saangakumane kuyawana mwewo na sewo, nkhoiyani kwa ositisya mkalisitile mafuta wanu.’ ¹⁰Lomba peeciya kuya kusita mafuta, wotenga eciza. Vyamano vila vilipekanyilatu, vilowa naye pamo m'cipinda ca nthengo. Na pamlyango pezaliwa.

¹¹“Vila vyopusa piviciza viyamba kukuntha ku cisasa vicit, ‘Asukulu! Asukulu! Tizulilekoni!’” ¹²Naye wotenga eviyasuka vila vyopusa eciti, “Sinumziwâni!

¹³“Teti iwâni menso, cikomo sumuziwa siku kano nsita.”

Linganizyo ya anyanchito atatu

(Luka 19:11–27)

¹⁴“Ufumu wa Kumulu ukalinganizyiwe soti na munthu muyake enze pa ulwendo wake. Ewâita anyanchito wâke nowâpa mlimo wocilolesya pa mphango zyake. ¹⁵Umo emupa ngwinjili zya golide myanda isano (5,000), muyake myanda iwili (2,000), na muyake soti mwanda umo (1,000), aliwonse nga ni mwaangakwanisyile. Naye eciya pa ulwendo wake. ¹⁶Uyo epokela ngwinjili myanda isano (5,000), ecita makwewo noyangizyapo ngwinjili myanda isano (5,000) soti. ¹⁷Na ula epokela ngwinjili myanda iwili (2,000) eyangizyapo ngwinjili myanda iwili (2,000) tetila. ¹⁸Sembe ula epokela ngwinjili mwanda umo (1,000), ezikumbila pansi nozifisa.

¹⁹“Pakapite nsita itali, asukulu wa anyanchito wâla eciza no-pendelana nawo. ²⁰Ula epokela ngwinjili myanda isano (5,000)

25:1 Luka 12:35 25:11–12 Luka 13:25 25:14–30 Luka 19:11–27

eciza, nomupa ngwinjili myanda isano (5,000) ziyake. Nipo eciti, 'Asukulu, mwinipa ngwinjili myanda isano (5,000), wonani nipezelapo ziyake myanda isano (5,000) izi.' ²¹Asukulu wake eciti kwake, 'Wicita paweme, niwe nyanchito muweme na wocetekeleka. Wicetekeleka pa vinthu vyopendeka, lomba nikuike kuwa cilolesya pa vinthu vinyinji; lowa m'cinthemwa ca asukulu wako.'

²²"Naye uyo weecipa ngwinjili myanda iwili (2,000) ewela nipo eciti, 'Mwinipa ngwinjili myanda iwili (2,000), nane nipezelelapo myanda iwili (2,000) soti.'

²³"Asukulu wake eciti, 'Wicita paweme, niwe nyanchito muweme na wocetekeleka. Wicetekeleka pa vinthu vyopendeka, lomba nikuike kuwa cilolesya pa vinthu vinyinji; lowa m'cinthemwa ca Asukulu wako.'

²⁴"Naye uyo epokela ngwinjili mwanda umo (1,000) eciza, eciti, 'Asukulu, nuziwa kuti nimwe ayumu mtima muwezya pamuliye kukomela, nolonganyika pamuliye kuwazya mbuto. ²⁵Tetyo niyopa, ni cikomo cake niciya kuzifisa pansu ngwinjili zyanu, izi tolani.'

²⁶"Lomba Asukulu wake emyasuka eciti, 'Wewo mlesi na muipa, wenze kuziwa kuti nuwezya paniliye kukomela, nolonganyika paniliye kuwazya mbuto, ²⁷sembe wiika ndalama zyangu ku ng'anda yosungila ndalama, teti pa kuza sembe waza nazyo na mphuzyo.

²⁸Mpokeni izyo ndalama, ipani alinazyo ngwinjili myanda kumi (10,000). ²⁹Cikomo kwa aliwone alinazyo, ziyake zize zipewe kwake. Na uyo aliye, cukanga kanyandi kaali nako, kaze kapokewe kwake. ³⁰Teti, mpozeni panja ku mfinzi uyo nyanchito watyala-tyala; nipo uko kukaŵe kulila nokukuta meno.'

Cipingulo cosililila

³¹"Lomba Mwana wa Munthu paati aze mu ufumu wake wamcinzi pamo na amalaika wake wonse, aze ankhale pa cilimba ca ufumu. ³²Mitundu yonse ya m'calo capansi ikalonganyikiwe pamo, naye akapatule wanthu pakati nga ni ciweta mwaakupatulila mbelele na mbuzi. ³³Akaziike mbelele ku kwanja kwendi, na mbuzi kumanzyele. ³⁴Nipo Mfumu ize iite wala wa ku kwanja kwendi kuti, 'Izani mwewo osyukisiyiwa na Wata, mpyane ufumu ula wiikiwilatu kwanu kufumila picipozewela calo capansi. ³⁵Cikomo

nicimvwa njala namwe mwinipa vyakulya, nicimvwa njota namwe mwinipa manzi, nenze mlwendo nipo mwinipokelela paweme. ³⁶Nenze na wamba namwe mwinivwalika, nenze mlwele namwe mwinitenzya, nenze m'kamboli-mboli mwinisondela.'

³⁷"Nawo olungama aze amkonsye, 'Asukulu, ni zuwanji pimwenze na njala nase nokulyesyani, kano na njota nompani manzi?

³⁸Timuwonani zuwanji nompani malo kano kuwa na wamba nomvwalikani? ³⁹Timuwonani zuwanji olwala kano m'kamboli-mboli nakuzi kumsondelani?' ⁴⁰Nayo Mfumu ize iyasuke kuti, 'Pimwicitila umo wa wala wenekwasu atontho, niye kuti mwicitila newo.'

⁴¹"Lomba aze awuzye wala wa ku kwanja kwa manzyele kuti, 'Fumaponi pali newo mwe osyamikiwa, nkhoiyani kumulilo wosasila wiikiwila Muwepeki na amalaika wake. ⁴²Cikomo nicimvwa njala, namwe muliye kunipa vyakulya, nenze na njota muliye kunipa manzi. ⁴³Nenze mlwendo namwe muliye kunipa malo, nenze na wamba muliye kunivwalika, nenze mlwele na m'kamboli-mboli namwe muliye kuza kuniwona.'

⁴⁴"Nawo aze amkonsye soti, 'Ni zuwanji pemwenze na njala, kano na njota, kano mlwendo, kano na wamba, kano mulwele kano m'kamboli-mboli nase osamyavyani?' ⁴⁵Tetyo aze awayasuke kuti, 'Kano muliye kucitila teti umo wa wala atontho, muliye kunicitila nane kumo.' ⁴⁶Awa akaye ku cilango cosasila, sembe olungama akaye ku moyo wosasila."

Osaka kumpaya Yeso

(Maliko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohane 11:45-53)

26 ¹Akasile Yeso kusambizya, ewuzya asambili wake eciti, ²"Kwasiyala masiku awili, kuti siku ikulu ya Pasaka ifwike, nipo Mwana wa Munthu aze atwaliwe kuya kupacikiwa."

³Tetyo akulu wa ansembe na acitangulila wa Ayuda elongana ku nsaka ya Kayafa Wansembe Mkulu. ⁴Nipo emvwana mwaati amkatile Yeso kunsei nompaya. ⁵Soti eciti, "Osati nsita ino ya Pasaka, cikomo wanthu angawusye cipolowe."

Yeso osuwîwa ku Beteniya

(Maliko 14:3–9; Yohane 12:1–8)

⁶Yeso peenze m'Beteniya, m'ng'anda ya Simoni enze kuitiwa wamanzonzo, ⁷mwanakazi eciza kwake na mafuta wonunkhila, acitema cikulu mu kansupa ka alabastala, nomutila pamutu pake peenze nkhezi pakulya.

⁸Akawone teti asambili wâke, enyeka mtima eciti, “Uku niku-ceneka. ⁹Mafuta aâwa sembe asitisiyiwa ndalama zinyinji ngako nopewa kwa ozingwa!”

¹⁰Yeso peeciziwâ ici eciti, “Mumzingwisyanji uyu mwanakazi, cikomo wanicitila cinthu ciweme?”

¹¹“Ozingwa mkuwâ nawo nsita zyonse, sembe newo simuti mwa-kuwâ nane.

¹²“Pawatila mafuta aâwa pa muwîli wangu, wacita ici kowamiziyilatu kuikiwa kwangu mu msitu. ¹³Leze-leze numuwuziyani kuti, kulikonse kwiiti ikaâwiliziyiwe mbila iweme iyi m'calo conse capansi, ici caacita mwanakazi uyu, cakulaâwiliwa kuwâ cikumbusyo cake.”

Yudasi ozomela kumvumbula Yeso

(Maliko 14:10–11; Luka 22:3–6)

¹⁴Umo wa wâla kumi na aâwili (12) zina yake Yudasi Iskaliyoti, eciya kwa akulu wâ ansembe ¹⁵eciti, “Kansi munipe cinji kuti nimvumbule?” Nawo wêmpendela ngwinjili makumi atatu (30) zya siliva. ¹⁶Kuyambila nsita yamene ila Yudasi esaka nsita iweme yaati amvumbulilemo.

Yeso opekanya kulya Pasaka

(Maliko 14:12–21; Luka 22:7–13, 21–23; Yohane 13:21–30)

¹⁷Pa siku yoyamba ya Citemwelelo ca Mitanda iliye Gizamba, asambili eciza kwake, nipo eciti, “Mupangwa tikapekanyile kuni kolyela Pasaka?”

¹⁸Yeso eâwawuzya kuti, “Nkhoyani mu mzinda ku munthu umbi nomuwuzya kuti, ‘Msambizi akuti, nsita yangu yafwika nize nitemwelele Pasaka na asambili wângu kwanu’”.

¹⁹Nawo asambili ecita mweeciâwawuziyila Yeso, nowamiziyilatu Pasaka.

²⁰Picifwika cungulo, enze kulya na asambili wâke kumi na aâwili (12). ²¹Peenze kulya, Yeso eâwawuzya eciti, “Leze-leze numuwuzyani, pali mwewo pali umo ati anivumbule.”

²²Nawo wêcimvwa citinthe noyamba kumkonsya umo-umo kuti, “Asukulu kansi ni newo?”

²³Yeso eyasuka eciti, “Uyo watoâwela pamo na newo mlulilo ni ati anivumbule.”

²⁴Mwana wa Munthu akafwe nga ni mkwilembewela m'Malembo. Lomba syamo kwa uyo omvumbula. Cenze ciweme sembe aliye kuvyaluka.

²⁵Yudasi uyo emuvumbula eciti, “Msambizi, kansi ni newo?” Naye Yeso emyasuka eciti, “Walaâwila tetyo.”

Cakulya ca Mlalilo ca Asukulu

(Maliko 14:22–26; Luka 22:14–20; 1 Akolinto 11:23–25)

²⁶Peenze kulya, Yeso ewula mtanda, nowusyukisya, nowusuna. Akaâwape asambili wâke eciti, “Ulani, ilyani, uyu ni muwîli wangu.”

²⁷Soti ewula nthumo, nosyukisya, nowâpa eciti, “Imwani monse, ²⁸uyu ni mlopa wangu usimikiziyila mapangano wâlomba, uvwisiyiwa cikomo ca wânthu anyinji ku kulekelela kwa viipa. ²⁹Soti numuwuziyani, Siniti nimweko cotwala ca mphesya mpaka siku ila initi nikamweko calomba pamo na mwewo mu Ufumu wa Wata.”

³⁰Akasile kuimba nzimbo, eciya ku Lupili ya Olivi.

Yeso onenelatu zyokaniwa na Petulo

(Maliko 14:27–31; Luka 22:31–34; Yohane 13:36–38)

³¹Yeso eâwawuzya kuti, “Usiku walelo mwewo muniwutuke cikomo kwilembewa kuti,

‘Nize nikanthe ciweta,

na mbelele zize zimwazyikane.’

³²Lomba nikaza kuzusyiyiwa kwaakufwa, nize niye panthanzi kuya ku Galileya.”

³³Petulo eyasuka eciti, “Kano aliwonse akuwutukeni, sembe newo siniti nimuwutukeni.”

³⁴Yeso emuwuzya kuti, “Leze kombwe paakaliye kulila usiku walelo, unikane katatu.”

³⁵Petulo eciti, “Sinikamkanani cukanga kufwa, nifwe namwe pamo.”

Na asambili wambi wonse wenenena tetila.

Yeso olomba m'Munda wa Gesemani

(Maliko 14:32–42; Luka 22:39–46)

³⁶Lomba Yeso na asambili wake eciya ku malo oitiwa Gesemani, noŵawuzya kuti, “Mwewo syalani pano, newo naya kuya kulomba.” ³⁷Eciya pamo na Petulo na wana awili wa Zebediya. Yeso ecita citinthe nozingwa mu mtima. ³⁸Eŵawuzya kuti, “Mtima wangu niwozula na citinthe cakufwa naco. Iwani pano nipo iwani menso pamo na newo.”

³⁹Akafutuluke panyandi, elipoza pansu nolomba eciti, “Wata, kano nikokumika, nthumo ya matamano iyi nainipitilile, lomba nthekupangwa kwangu, sembe kwani!”

⁴⁰Tetyo ewelela vuli kwa asambili atatu wala, noŵapeza ali mtulo nipo eciti kwa Petulo, “Kansi simungasimphe nane pa kansita katontho? ⁴¹Iwani menso cikomo mngalowe mkuezyewa. Mzimu upangwa cendi, sembe muwili ni wolenda.”

⁴²Ewelelako kaciwili kuya kulomba eciti, “Wata, kano nthumo iyi siinipitilile mpaka nikamweko, cipangwilo canu nacicitike.”

⁴³Eciza soti nopeza asambili wala ali mtulo, cikomo vikope vyawo vivupa na tulo.

⁴⁴Ewasiya kacitatu, nolomba malizu wamo-na-wamo. ⁴⁵Eciya kwa asambili wake eciti, “Kansi mkalilele nopumula? Nsita yafwika Mwana wa Munthu yaati atwaliwe m'manja wa anyalufwimbi.

⁴⁶Imani takuya, cikomo wonivumbula wafwika!”

Yeso omangiwa

(Maliko 14:43–50; Luka 22:47–53; Yohane 18:3–12)

⁴⁷Yeso peenze kulawila tetila, Yudasi, umo wa asambili wala kumi na awili (12), eciza na liwumba ikulu na apwitika na nkholi. Ifumila kwa akulu wa ansembe na acitangulila a wanthu. ⁴⁸Lomba uyo omvumbula ewawuzya ciziwikilo cakuti, “Uyo uniti nikafyofyonthe ni umti mkakate.”

⁴⁹Paliye kupita na nsita itali, eciya kwa Yeso eciti, “Timuwoneni Msambizi!” Nomfyofyontha.

⁵⁰Yeso emuwuzya eciti, “Puvya kucita ciwazila!” Pamene apo liwumba ila iciza nomkata. ⁵¹Umo wa asambili a Yeso esolola pwitika notenda kwatu kwa umo wa anyanchito wa Wansembe Mkulu.

⁵²Nipo Yeso emuwuzya kuti, “Wezezyamo pwitika wako m'cikalo cake, cikomo aliwonse opaya na pwitika aze afwe na pwitika soti. ⁵³Kansi nthewuziwa kuti ningalombe kwa Wata, naye angapuyve kunitumila vipani vya ankhondo vya amalaika vyopula mawumba kumi na awili (12)? ⁵⁴Kano ntheteti, nga Malembo wala afwikilisiyiwe syani, cikomo eciti ‘Ici cuwamila kucitika?’”

⁵⁵Yeso eiwuzya liwumba eciti, “Kansi mwaza na apwitika na nkholi kuza kunikata nga nine njivi? Nsiku zyonse nenze namwe pamo m'Cipupilo kusambizya muliye kunikata.” ⁵⁶Ivi vyonse vya-citika kuti Malembo afwikilisiyiwe. Pa nsita yamene ila, asambili wake emuwutuka.

Yeso pamenso pa akulu a nsaka

(Maliko 14:53–65; Luka 22:54–55, 63–71; Yohane 18:13–14, 19–24)

⁵⁷Emkata Yeso nomtwala kwa Kayafa Wansembe Mkulu. Nawo asambizi wa Dango na akulu-akulu elongana pamo. ⁵⁸Petulo enze kumkonkha pavuli patali peenze kuya naye ku nsaka ya Wansembe Mkulu. Elowa nonkhala pamo na acilindila wa Cipupilo kuti awone mwati ciwele.

⁵⁹Akulu wa ansembe na akulu aupinguzi esaka unthoni wawonye kuti amususyilemo Yeso nomupaya. ⁶⁰Cukanga kuti nthoni zinyinji ziciza, aliye kuwupeza unthoni wompailamo Yeso. Pavuli pake peciza nthoni ziwili ⁶¹ziciti, “Uyu munthu enena kuti, ‘Newo ningapasule Cipupilo ca Leza nocimanga m'masiku atatu.’”

⁶²Wansembe Mkulu epanama nomkonsya Yeso eciti, “Ko suwuyasuka kanthu? Nga ici nicinji caakukunenela?” ⁶³Sembe Yeso mphela enze cete. Wansembe Mkulu emuwuzya kuti, “Nukulapizya kwa Leza wamoyo utiwuzye kano niwe Mesiya Mwana wa Leza!”

⁶⁴Yeso emuwuzya kuti, “Mwalawila, lomba numuwuzyani namwe kuyambila lomba muze muwone Mwana wa Munthu ali nkhezi ku kwanja kwendi kwa Leza Wavizo Vyopulamo nakuza m'mikumbi ya Kumulu.”

⁶⁵ Pamene pala, Wansembe Mkulu ula epazula mkhanjo wake eciti, “Uyu munthu olaŵila msikila kwa Leza. Tusakilanji nthoni zimbi, mwamvwa mwaakulaŵilila?” ⁶⁶ Eŵakonsya eciti, “Ko mulinga naye syani?” Liwumba iciti, “Owamila kufwa!”

⁶⁷ Empazila mata pamenso nomsung’unzya-sung’unzya, na ayake emnyata malupi, nipo ⁶⁸ eciti, “Lota utiwuzye wakunyata niŵani?”

Petulo okana Yeso

(Maliko 14:66–72; Luka 22:56–62; Yohane 18:15–18, 25–27)

⁶⁹ Petulo peenze nkhezi pa luŵanza, nyanchito msimbi wa Wansembe Mkulu eciza eciti, “Nawe wenze na Yeso wa ku Galileya.”

⁷⁰ Petulo ekana pamenso pa ŵanthu kuti, “Sunuziŵa cuwulaŵila.”

⁷¹ Petulo akapitile ku mlyango wa cipango, ekumana soti na msimbi muyake, nipo ewuzya ŵala enzepo kuti, “Uyu enze na Yeso Mnazalayo.”

⁷² Ekana nolapa kuti, “Sunumziŵa uyo munthu.”

⁷³ Kansita katontho, ŵala epanama pala eciya kwa Petulo, nipo eciti, “Leze uli pamo nawo, cikomo malaŵililo ŵako ŵakukundulula.”

⁷⁴ Tetyo eyamba kusyamika nolapa eciti, nulaŵila vyendi, Leza anilange kano nuyepa wenye! Nipo eciti, “Sunumziŵa uyo munthu.”

Paliye kupita na kansita kombwe elila. ⁷⁵ Lomba Petulo ekumbuka malizu ŵeecilaŵila Yeso kuti, “Kombwe paakaliye kulila ukani-kane katatu.” Petulo efuma panja nolila kosinsima.

Yeso otwaliwa kwa Pilato

(Maliko 15:1; Luka 23:1–2; Yohane 18:28–32)

27 ¹ M'matemwakuca, akulu ŵa ansembe wonse na acitangulila a ŵanthu, epangana kumsusya Yeso kuti ampaye.

² Emmanga nomutanguzya kumtwala kwa Pilato, cipingula wa Chiloma.

Imfwa ya Yudasi

(Macitilo 1:18–19)

³ Yudasi ula emvumbula Yeso, akawone kuti wapinguliwa kufwa, ecita citinthe nowezya ngwinjili zya siliva makumi atatu (30) zila kwa akulu ŵa ansembe na acitangulila. ⁴ Nipo eciti naluvya

panapaisya munthu aliye mlandu, ŵewe eciti ici nicinji kuli sewo uziŵe weka.

⁵ Naye ezimwazya ngwinjili zila m'Cipupilo na kuya kulimangilila.

⁶ Nawo akulu ŵa ansembe ezitola ngwinjili zila, nipo eciti, “Ni cosazomelezyeka kuziika m'cipawo ca Cipupilo pazili ndalama zya mlopa.” ⁷ Emvwanu kuti ndalama zila asitile munda wa ula wowumba manongo kuwucisya manda ŵa alwendo. ⁸ Kufumila pala mpaka nalelo uitiwa kuti ‘Munda wa mlopa’.

⁹ Apo malizu ŵenenewa na mlosya Yelemiya ŵefwikilisiyiwa ŵakuti, “Etwala ngwinjili makumi atatu (30), citema ceeciikilatu Aizraeli. ¹⁰ Ndalama zila esitila munda wa wowumba nongo nga ni mweeciniwuziyila Asukulu.”

Yeso okonsyewa na Pilato

(Maliko 15:2–5; Luka 23:3–5; Yohane 18:33–38)

¹¹ Pa nsita ila Yeso epanama pamenso pa cipingula wa Chiloma, nipo emkonsya eciti, “Kansi niwe mfumu ya Ayuda?”

Yeso eyasuka eciti, “Mwalaŵila tetyo.” ¹² Akamnenele akulu ŵa ansembe na acitangulila, yeve enze cete.

¹³ Pilato emkonsya eciti, “Kansi ukumvwa ivi vyaakukunenela?”

¹⁴ Naye aliye kumyasuka lizu yekaimo, na cipingula ezizwa cendi.

Yeso opinguliwa kufwa

(Maliko 15:6–15; Luka 23:13–25; Yohane 18:39–19:16)

¹⁵ Apo wenze msango wa cipingula nsita ya Pasaka kumangululila liwumba umo wa omangiwa uyo waangapangwe. ¹⁶ Pa nsita ila penze cipondo cimbi comangiwa, coziŵika cendi, zina yake Yeso Balaba. ¹⁷ Akalongane pamo, Pilato eŵakonsya eciti, “Kansi mupangwa nikumangululileni ŵani? Yeso Balaba kano Yeso woiti-wa kuti Khlistu?” ¹⁸ Cikomo eziŵa kuti emtwala mwa muvimbila.

¹⁹ Peenze nkhezi Pilato pa cilimba cake ca upinguzi, mkazi wake emtumila malizu ŵakuti, “Msacita naye kalikonse uyo munthu ni wolungama, nazingwisyiwa m'maloto cikomo ca yeve.”

²⁰ Akulu ŵa ansembe na acitangulila eŵapimfya mawumba kusenga Balaba, sembe Yeso apaiwe. ²¹ Cipingula eŵakonsya kuti pali aŵa awili nimmangululileni ŵani?

Ŵeyasuka ŵeciti, “Balaba!”

Epoza mlondola poyaŵana mikhanjo yake (27:35)

²²Pilato eŵakonsya nga Yeso oitiwa Khlistu nicite naye cinji? Nawo ŵeciti, “Apacikiwe!”

²³Nipo Pilato eŵakonsya eciti, “Ecita ciipa cosyani?” Nawo ni peecikuwisya nonena kuti, “Apacikiwe!”

²⁴Pilato peeciwona kuti paliye caakucita, sembe opangwa kuwusya zungo, etola manzi nosamba kumanja pamenso pa liwumba yonse nonena kuti, “Newo niliye nawo mlandu mlopa wa uyu munthu wolungama, ziŵani naye cocita.”

²⁵Nipo ŵanthu wonse ŵeyasuka eciti, “Mlopa wake naukuŵa pali sewo na ŵana ŵasu.”

²⁶Balaba emmangulula, sembe Yeso emlamula kuti akwapuliwe notwaliwa kuya kupacikiwa.

Manjoli-njoli omfweya Yeso

(Maliko 15:16–20; Yohane 19:2–3)

²⁷Manjoli-njoli ŵa cipingula emtwaŵa Yeso ku luŵanza ya msumba, wonse ŵelongana nomzinga. ²⁸Lomba emvula nomvwalika

mkhanjo usweta, ²⁹Tetyo eluka cisote ca minga nomvwalika kumutu. Na tete ku kwanja kwendi. Nawo ŵefukama nomfweya kuti, “Timuwoneni mwewo Mfumu ya Ayuda.” ³⁰Nipo empazila mata nowula tete ila nomkwapula nayo pamutu. ³¹Nipo akasile kumfweya, emvula mkhanjo ula, nipo emvwalika mkhanjo wake nomtanguzya kuyompacika.

Yeso opacikiwa

(Maliko 15:21–32; Luka 23:26–43; Yohane 19:17–27)

³²Peecifuma noyamba kuya, ekumana na Simoni wa ku Kulene nipo empatikizya kunyamula msalaba wa Yeso. ³³Efwika pamalo oitiwa Gologota, (malizu ŵa m'Chiheblayo oyalula kuti “Malo ŵa cizyanda.”) ³⁴Nipo emupa mvinyu wosanzya na mulo. Yeso peecilaŵa mvinyu ula, ekana kumwa.

³⁵Tetyo akasile kumpacika, ewula mikhanjo yake noyaŵana popoza mlondola.

³⁶Nipo ŵenkhala pansu nomlindilila.

³⁷Tetyo pamulu pamutu wake elembapo mlandu wompacikila kuti, “UYU NI YESO, MFUMU YA AYUDA.” ³⁸Nipo vipondo viŵili vipacikiwa pamo na Yeso, cimo ku kwanja kwendi na ciyake kumanzyele.

³⁹Nipo ŵala enze kupita na njila, enze kumtafulila nopukunya mitu, ⁴⁰eciti, “Wewo wenze kuti upasule Cipupilo nocimanga soti m'masiku atatu, lipuzumusye weka kano niwe Mwana wa Leza. Sika pa msalaba.”

⁴¹Tetila nawo akulu ŵa ansembe, na asambizi ŵa Dango na acitangulila enze kumfweya eciti, ⁴²“Epuzumusya ŵambi nga yeve saangalipuzumusye, cikomo akuti ni mfumu ya Aizraeli, asike pa msalaba nase ninga timvwile. ⁴³Emcetekela Leza nipo akuti ni Mwana wa Leza, tiwone kano Leza ampuzumusye.”

⁴⁴Navyo vila vipondo vipacikiwa pamo na Yeso, vyenze kumfweya nga ni ŵala.

Imfwa ya Yeso

(Maliko 15:33–41; Luka 23:44–49; Yohane 19:28–30)

⁴⁵Ikafwike zuŵa pamutu (12 koloko), mfinzi iciza pa calo conse kufwikila nsita ya 3 koloko m'cungulo. ⁴⁶Pa nsita ya 3 koloko m'cungulo, Yeso elila moŵilikizya kuti, “Eloi, Eloi^h lamasabakata-tani?” (Kuyalula kuti, “Leza wangu, Leza wangu mwanisiilanji?”)

⁴⁷Nipo na awo enze naye pafupi peecimvwa kuŵilikizya eciti, “Uyu munthu oita Eliya.” ⁴⁸Nsita yamene ila, munthu muyake, ewutuka kuya kutola cinkhupule nocizuŵika mu mvinyu wosasa nocisomeka ku tete kuti ammwesye.

⁴⁹Nipo ayake eciti, “Tilindilile kano Eliya awele kuza kumpuzumusya!”

⁵⁰Nipo Yeso elila motumphula lizu nosilizyika.

⁵¹Nipo cinyula ca m'Cipupilo cipazuka pakati, kufumila pamulu mpaka pansu, na calo cisung'unzyika na maluŵambe eng'anuka.

⁵²Nipo na mitupa izulika na vitumbi vinyinji vya atuŵa mtima awo enze akufwa vizyusiwa. ⁵³Nipo vizyuka kufuma m'manda mwawo, Yeso peecizyuka kwaakufwa, ŵeloŵa mu Mzinda Wozila, nipo ŵanthu anyinji eŵawona.

⁵⁴Lomba citangulila wa manjoli-njoli ŵa Chiloma na ŵala enze nawo pamo, enze kumlindilila Yeso, peeciwona calo casung'unzyika na ivyo vicitika, eyopa kwenekanthu nonena kuti, “Nicendi, uyu enze Mwana wa Leza.”

⁵⁵Penze awo anakazi enze kulolesyela patali, awo enze kumkonkha kufumila ku Galileya nomtumikila. ⁵⁶Pali awo, penze Maliya Magadalen, Maliya anyina ŵa Yakobe na Yosefe, na anyina a ŵana ŵa Zebediya.

Yeso oikiwa mu msitu

(Maliko 15:42–47; Luka 23:50–56; Yohane 19:38–42)

⁵⁷Nipo kukati zwalala, pewela wonota wa ku Alimatiya zina yake Yosefe uyo enze msambili wa Yeso. ⁵⁸Yosefe eciya kwa Pilato no-senga citanda ca Yeso. Nipo Pilato emzomezya kutola citanda ca

h 27:46 *Eloi, Eloi*: Mabuku ŵambi ŵakale akuti Eli, Eli.

27:46 Masalimo 22:1 27:48 Masalimo 69:21 27:51 Ekisodo 26:31–33
27:55–56 Luka 8:2–3

Yeso. ⁵⁹Yosefe etola citanda nocivunga m'nyula ituŵa ya limphinthi. ⁶⁰Tetyo ewuika m'cikwe cake calomba ceecifokola m'liwe. Naye ekunkhuluziyilapo ciliwe cikulu pa mlyango noimapo. ⁶¹Nipo Maliya Magadalen na Maliya muyake, enze nkhezi pafupi na msitu.

Acilindila ŵa msitu wa Yeso

⁶²Tetyo kukace m'mawa siku ya Sabata, akulu ŵa ansembe na Afalisayo, elongana kwa Pilato. ⁶³Pavuli pake, ewuzya cipingula kuti, “Tukumbuka vyeenze kunena ula nyawenye peenze moyo kuti ‘Pa siku yakatatu nize nizyuke.’” ⁶⁴Teti lamulani kuti ku msitu kuŵe kocilingiziya kufwikila siku yakatatu. Cikomo asambili ŵake angaze kuiŵa citanda cake nowuzya ŵanthu kuti wazyuka kwaakufwa. Mpuvuyo wosililila ungaze kupula ula woyamba.”

⁶⁵Nipo Pilato eciti, “Wulani acilindila mwakuya mkacilingizye mwamziŵila.”

⁶⁶Tetyo ŵanthu eciya ku msitu ezaliswapo nocimamatizya cendi ciliwe ku cikwe. Nipo esiyako acilindila.

Kuzyuka kwa Yeso

(Maliko 16:1–10; Luka 24:1–12; Yohane 20:1–10)

28 ¹Ikapite siku ya Sabata, Maliya Magadalen na Maliya muyake eciya kuya kuwona ku msitu m'matemwakuca mwa siku yoyamba mlungu (pa Sondo). ²Movulumukizya kwenze kusung'unzyika kwa calo, na malaika wa Asukulu eciza kufumila Kumulu nokunkhuluzya ciliwe nonkhala pamulu pacine. ³Enze kuwoneka nga ni kang'ani-ng'ani na vyovwala vituŵa mbee! ⁴Acilindila ecita mwezo notutumila kwenekanthu nakufwa loco!

⁵Malaika ewuzya anakazi ŵala eciti, “Msayopa nuziŵa kuti musaka Yeso epacikiwa.” ⁶Nipo malaika eciti, “Izani muwone wazyuka nga ni mweecilaŵilila. ⁷Nkhoyani luŵilo mkaŵawuzye asambili ŵake kuti, ‘Wazyusiya kwaakufwa.’ Tetyo omtangulilani ku Galileya ni kuti mkamuwonele. Kumbukani vinamuwuzyani.”

⁸Efumako ku msitu luŵilo na mwezo notemwelela cendi nakuya kuwuzya asambili ŵake.

⁹Movulumukizya Yeso ekumana nawo nipo eciti, “Mtendele uŵe namwe.” Nawo ŵeciza nomvumbatila mendo, nomlambila. ¹⁰Yeso

27:63 Mateyo 16:21; 17:23; 20:19; Maliko 8:31; 9:31; 10:33–34; Luka 9:22; 18:31–33

eciti, “Msacita mwezo nkhoyni mkawuzye w̄enekwasu kuti aye ku Galileya nikuti tikawonanilane.”

Acilindila onena vicitika

¹¹W̄ala anakazi peenze kuya, manjoli-njoli ayake ewelela ku munzi kuya kuwuzya Akulu w̄a ansembe pa vila vicitika.

¹²Akulu w̄a ansembe akalongane pamo na acitangulila no-pangana cocita, ecipa manjoli-njoli ndalama zinyinji ngako. ¹³Nipo eciti, “Mulaw̄ile kuti asambili w̄ake w̄aza usiku noiw̄a citanda pitenze mtulo. ¹⁴Ici kano cimvwike kuli cipingula nocizomela, mwewo mkacinjiliziye.”

¹⁵Tetyo acilindila etola ndalama zila nocita mweeciw̄awuzyila. Lomba mbili iyi iw̄ilikila pakati pa Ayuda mpaka nalelo.

Yeso owonekela kwa asambili w̄ake

(Maliko 16:14–18; Luka 24:36–49; Yohane 20:19–23; Macitilo 1:6–8)

¹⁶Lomba asambili w̄ala kumi na umo (11), eciya ku lupili ya m'Galileya kweeciw̄awuzya Yeso kuti aw̄ekuya. ¹⁷Nawo peeci-muwona emlambila, sembe ayakine ekaika ¹⁸Yeso akaze kwawo, ew̄awuzya kuti, “Napewa nsaka zyonse zya Kumulu na pansu. ¹⁹Tetyo nkhoyni mkasambizye mitundu yonse kuw̄a asambili w̄angu, now̄abatiza pa zina ya W̄ata, na ya Mwana na ya Mzimu Mtuw̄a. ²⁰Now̄asambizya kumvwila vyonse vila vinimuwuzyani. Nipo niw̄e namwe nsita zyonse, mpaka kumasilililo w̄a calo capansi.”